Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 86 ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ 16 ԱՊՐԻԼ 1884 (Ն. Տ.) 28 ԱՊՐԻԼ 3 ՐԷՃԷՊ 1301

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

ՊԱՅՄԱՆՔ

Ծանուցման տողը մէկ անգամի համար 3 ղուրուշ երկու անգամի համար 2 ղուրուշ է. աւելի անգամներու համար զատ սակարկութիւն կըլլայ։

Օրագրոյս վերաբերեալ նամակ կամ որ եւ իցէ գրութիւն պէտք է ուղղել՝

«Առ խմբագրութիւն ԱՐԵՒԵԼՔ օրագրի»

ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆ Ղալաթիա, Իզմիրլի օղլու խան, թ. 19.

Իսկ գաւառներէն հետեւեալ հասցէիւ՝

درعلیه ده غلطه ده ازمیرلی اوغلی خانده ۱۹ نمروده

{ارهولك} غزته‌سی اداره‌سنه

40 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ համար	Տարեկան	դահեկան	արծաթ	200
« «	Վեցամսեայ	«	«	100
« «	Եռամսեայ	«	«	50
« «	Ամսական	«	«	20
« «	Հատով	«	«	1
Գաւառաց համար	Տարեկան	«	«	240
« «	Վեցամսեայ	«	«	120
« «	Եռամսեայ	«	«	60
Օտար երկիրներ	Տարեկան	Ֆրանք		45
» «	Վեցամսեայ	«		23

Դուրս ղրկուած լրագրաց ճամբու ծախքը Խմբագրութեան վրայ է։

40 ՓԱՐԱ

Կ. ՊՈԼԻՍ

ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ 16 ԱՊՐԻԼ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԱՐԴԻ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆ

Եւրոպիոյ արդի կացութեան կարեւորագոյն երեւոյթը կրնանք համարել յեղափոխական շարժումն որ երեւան կուգայ գրեթէ ամեն երկրի մէջ։ Հակառակ Ռուսիոյ կէս պաշտօնական մամլոյն մխիթարիչ հրատարակութեանց, Ոչնչականութիւնք միշտ կայ և կը գործէ Ջարին երկրներուն մէջ։ Խուզարկութիւններ և աքսորներ իրարու կը յաջորդեն ամեն օր, և Ռուս լրագիրք կառավարական և ոստիկանական խստութեանց մէկ մասը միայն կը ծանուցանեն մեզ։ Հակառակ այն խորհրդարանական և հակախորհրդարանական փորձերու զորս Պիսմարք իշխանը ցարդ փորձեց՝ իրեն դաշնակից ընելու համար գործաւորական դասերն, Ընկերվարականութիւնը կը յառաջդիմէ Գերմանիոյ մէջ, համախոհներ գտնելով վերին ու ստորին դասուց մէջ հաւասարապէս։ Աւստրիա նմանապէս վարակեալ է, և հարկ կը լինի որ ազատական նախարարութիւն մը, որպէս է Թաաֆի կոմսին նախագահութեան ներքեւ գտնուող նախարարութիւնը, ոստիկանական բացառիկ միջոցներ ձեռք առնու սոյն շարժման յառաջդիմութիւնն արգիլելու համար։ Ֆրանսայի մէջ Անիշխանականք յայտնապէս կը գործեն, կը կազմակերպեն աշագին գործադուլներ, ծայրայեղ ոճով գրգռիչ հրատարակութիւններ կ'ընեն, և հարուստ դասերուն երկիւղ պատճառելու համար, չեն խորշիր ուժանակով աղետալից պայթումներ արտադրելէ։ Անգլիոյ պէս սովորաբար հանդարտ երկիր մ'իսկ Ֆենիան կոչուած Իռլանտացի Յեղափոխականներու յանդուգն դաւադրութիւններէն երկիւղ կը զգայ, և վտանգեալ կը տեսնէ իր ներքին խաղաղութիւն։

Արդեօք կարելի՞ է զանազանութիւն մը գտնել ընդ մէջ այն երկիրներու որք ենթարկեալ են այս յեղափոխական շարժմանց և այն երկիրներու որք ցարդ զերծ մնացած են անոնցմէ։ Ի՞նչ է պատճառն, օրինակի համար, որ Ամերիկայի Միացեալ Նահանգաց պէս մեծ երկիր մը, ինչպէս նաեւ Եւրոպիոյ Սքանդինաւեան երկիրները, (Շուէտ, Նորվեկիա, Տանիմարքա), և Զուիցերիոյ, Հոլանտայի և Պելճիոյ պէս փոքր երկիրներ բաղդատապէս զերծ կը մնան Ոչնչականութենէ, Ընկերվարականութենէ, Անիշխանականութենէ կամ Ֆէնիանութենէ։

Լրագրական յօդուածի մը անձուկ սահմանաց մէջ չէ որ կրնայ լիովին պատասխանել այս կարեւոր հարցման, որ կը յուզէ ընկերային իմաստասիրութեան ծանր խնդիրներ։ Բայց անօգուտ չենք համարիր ներկայել քանի մը դիտողութիւններ, որք մտածման նիւթ կրնան մատակարարել այս տեսակ խնդրոյ հետաքրքրուող միտքերու։

Երեւոյթները միայն դիտելով և վերոյիշեալ տարբեր երկիրներու ընկերային և քաղաքական պայմանները բաղդատելով, սա եզրակացութեան կու գանք թէ, ուր որ ժողովուրդն աճած բազմապատկած է և իր զանազան պէտքեր աւելցած են բայց նիւթական բարեկեցութեան միջոցներն ամեն դասուց համար անխտիր նոյն համեմատութեամբ չեն աճած. ուր որ կառավարական դրութիւնք և քաղաքական պայմանք դադրած են համապատասխանելէ ժամանակիս պահանջմանց, և ուր որ ցեղ մ'ինքզինք ուրիշ ցեղի մը տիրապետութեան ենթարկեալ տեսնելու և այս կացութենէ դժգոհ լինելու անպատեհութիւնը կ'ընծայէ, — այս երեք տարբեր պայմանաց մէջ, յեղափոխական հոսանքը պատրաստ միջավայր մը կը գտնէ հաստատուելու և իր ընթացքն անխռով շարունակելու։ Ընդհակառակն, ուր որ այդ աննպաստ պայմանք գոյութիւն չունին, կամ ուր որ ադոնց գործողութիւնն անզգալի լինելու չափ թոյլ է, յեղափոխական կուսակցութիւնք ոտից կռուան չեն գտներ մինչեւ կերպիւ։ Օրինակաւ բացատրենք։

Գերմանիոյ, Աւստրիոյ և Ֆրանսայի մէջ խնդիրն իսկապէս տնտեսական է։ Բազմամարդութիւնը մեծ է այս երկիրներու մէջ, և եթէ կան տեղեր ուստից ժողովուրդն հազարներով կը գաղթէ ամեն տարի դէպի Նոր Աշխարհն, ուրիշ տեղերէ չի գաղթեր, առանց սակայն նիւթական բարեկեցութեան նոր միջոցներ գտնելու։ Արհեստաւորք և գործաւորք կը գանգատին թէ, բաղդատմամբ ներկայ պիտոյից, իրենց թոշակներ կամ շահեր նուազած են, ուստի եթէ գործատէր են՝ պաշտպանողական դրութեան ([illegible]) դիմելու պէտքը կը զգան, եւ եթէ գործաւոր են՝ գործատիրոջ հետ շահուց նոր բաժանում մ'ընել կը պահանջեն։ Այսպէս պիտի բացատրենք՝ մի կողմէ՝ վերոյիշեալ երեք մեծ երկիրներու մէջ դէպի պաշտպանողական դրութիւն դիմելու նորանոր միտումն, և միւս կողմէ՝ գործադուլներու յաճախութիւնը։

Սպանիոյ մէջ խնդիրը քաղաքական և տնտեսական է միանգամայն. թէ՛ քաղաքական հիմնարկութեանց անհաստատ, անկայուն հանգամանքն, և թէ՛ կառավարութեան հետեւած տնտեսական յոռի քաղաքականութիւնն, և երկրին բնական հարստութեան միջոցներուն զարգացման նկատմամբ ցոյց տրուած անհոգութիւնը՝ կը պատճառեն յուզումներ ու խռովութիւններ, որք կա՛մ հացի կռիւներ են և կա՛մ օրուան կառավարութիւնը տապալելու հնարքներ։

Ռուսիոյ մէջ խնդիրը գլխաւորապէս քաղաքական է, որովհետեւ դիւրահասկնալի է թէ համալսարաններէ ելնող և հետեւապէս Եւրոպական լուսաւորութեան փոքր ի շատէ ընտելացող նոր սերնդեան մը համար անհանդուրժելի թուին այդ երկրի քաղաքական և կրօնական արդի հիմնարկութիւններն։ Եւ դիտելի է թէ Ոչնչականք ամենամեծ մասամբ նոր սերնդեան կը վերաբերին։

Անգլիոյ մէջ եւս խնդիրը քաղաքական է, բայց տարբեր տեսութեամբ մը։ Անգլիացիք իրենք դժգոհ չեն, կամ գէթ զայս դժգոհութիւն յեղափոխական ցոյցերով չեն արտայայտեր, ի մասին իրենց հայրենեաց քաղաքական և տնտեսական պայմանաց, զորս ի հարկին բարենորոգել իրենց ձեռքն է։ Բայց Անգլօ-Սաքսոն ցեղն իր լուծն հաստատած է Կելտական ցեղի մը —Իռլանտացւոց— վզին վրայ, և այդ լուծ, թէեւ տակաւ առ տակաւ թեթեւցած և մեղմացած է, բայց տակաւին բաւական ծանր կ'երեւի իռլանտական այն դիւրագրգիռ և անհամբեր ժողովրդեան, որոյ ծայրայեղ մասն հոգւով ու մարմնով յօժ կուտայ յեղափոխական կուսակցութեան։

Այսպիսի և այլ անպատեհութիւնք չկան այն միւս կարգի երկիրներու մէջ զորս վերեւ թուեցինք։ Միացեալ Նահանգները բազմամարդ երկիր մ'են, զի այսօր 50 միլիոնէ աւելի բնակիչ ունին, բայց անտեսապէս, բաղդատմամբ Հին Աշխարհի երկիրներուն, կոյս երկիր մը կրնան համարուիլ տակաւին։ Ժողովրդեան նիւթական վիճակն ընդհանրապէս Ատլանտեան Ովկիանոսի այն կողմն վրայ լաւագոյն է քան այս կողմն վրայ։ Քաղաքական հիմնարկութեանց գալով, ազատութիւնն իր ծայրագոյն սահմաններուն հասած է հոն, և լիովի կը գոհացնէ ամենէն ռամկավարական պահանջումներն իսկ։ Վերջապէս, Միացեալ Նահանգաց մէջ չենք գտներ երեւելի ցեղ մը որ ուրիշ ցեղի մը լուծը կրելու անպատեհ անտարբեր ընծայէ մեզ։ Ոչ մէկ երկրի մէջ այնչափ այլազան ցեղեր կան որչափ Միացեալ Նահանգաց մէջ, բայց ոչ մէկ երկրի մէջ տարբեր ցեղերը, շահուց համերաշխութեան շնորհիւ, նաեւ բարձրագոյն քաղաքակրթութեան մը ազդեցութեամբ, նոյնչափ դիւրաւ չեն ձուլուիր որչափ Միացեալ Նահանգաց մէջ։

Իսկ Զուիցերիոյ, Պելճիոյ, Հոլանտայի, Շուէտի պէս փոքր երկիրներու մէջ, քաղաքական և տնտեսական դժուարութեանց ասպարէզն այնչափ սահմանափակ է, որ այս խնդիրներ հոն իրենց օրինաւոր լուծումներն ի վաղուց գտած լինել կը թուին։ Ժողովուրդք և կառավարութիւնք զիրար լիովին հասկցած են, և իրարու հակընդդէմ պահանջումներ չունին այլ եւս։ Կառավարութիւնք հոն այնչափ ազատական են որ ժողովրդեան ո՛չ մէկ մասն՝ որչափ ալ ծայրայեղ՝ կ'անկնայէ առաւել ազատութիւն օրուան իշխանութեանց կողմէ։ Ուստի, ամեն ոք փոխանակ կառավարութեան վրայ յարձակելու երբ տնտեսական տագնապ մը ծագի, իր ձեռօք կը տնօրինէ իր ճակատագիրն, և գաղթականութիւնը, — կանոնաւոր, արդիւնաւոր գաղթականութիւն մը, — կը լուծէ բազմամարդութեան խնդիրը։

Գաղափարաց նոյն կարգին մէջ կը գտնենք նաև բացատրութիւնն Իտալիոյ բաղդատապէս հանդարտ վիճակին, ի մասին յեղափոխական յուզման։ Միակ յեղափոխական շարժումն որ արմատ ձգած է իտալական ժողովրդեան մէջ, ուղղեալ է ընդդէմ Աւստրիոյ, որ տակաւին իր տիրապետութեան ներքեւ կը պահէ իտալախօս գաւառներ, և այս է Italia irredenta (Ազատեալ Իտալիոյ) կուսակցութիւնն։ Իտալիա իր միութեամբ քաղաքական բանաւոր պայմանաց մէջ մտած է, ուստի այդ մեծ եղելութենէ ի վեր գրեթէ վերջացած կը տեսնենք այն յեղափոխական ընկերութիւններ որք երբեմն կը վխտային իտալական գեղեցիկ երկրին ամեն կողմերն։ Հացի խնդրոյն գալով, արդարեւ տուրքերը ծանր են, և հողագործութիւնը, բաղդատմամբ դրացի երկիրներու, այնչափ բարգաւաճ վիճակի մէջ չէ. բայց Իտալիա ունի տակաւին անմշակ հարստութեանց մեծ պաշար մը, և իր բնակիչք՝ այնչափ աշխատասիրութիւն և ոգի ձեռներէցութեան, որք բաւական են Քավուրի հայրենիքն օր մը Եւրոպիոյ ամենէն բարեկեցիկն երկիրներէ մին ընելու։ Զայս կըզգան նոյն ինքն Իտալացիք, ուստի չեն այնչափ դժգոհ որչափ պէտք է լինել՝ յեղափոխական շարժում մը արտադրելու համար։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ռումէլի-Գէլլերաքէյի ատեան տրուեցաւ՝ Սուրիոյ նահանգին կեդրոնական կառավարիչ Իպրահիմ փաշայի։

Միւթէմայիզի ատեան՝ Արեւելեան Ռումէլիի Դատական ատեանին պատժական ճիւղին երկրորդ նախագահ Ալեքսանդրիտի էֆէնտիի։

Երկրորդ ատեան՝ Միխալիճի կայսերական ագարակաց երկրորդ վերատեսուչ Արիֆ էֆէնտիի։

Թաղապետութեանց ութերորդ շրջանակին տնօրէն կարգեցաւ՝ Պալըգխանէի նախորդ վերատեսուչ Ալաէտտին էֆէնտի, փոխանակ Մաչուգ պէյի՝ որ տասներորդ շրջանակի տնօրէն անուանեցաւ՝ Իւլայի Բ. աստիճանաւ։

Ամերիկեան երկու մարտանաւք անցեալ կիրակի Կիպրոսի ճանապարհաւ Իզմիր եկեր, և այս նաւերէն ու կայսերական զօրանոցէն ողջոյնի թնդանօթներ արձակուեր են։

Վախճանեալ Շէյխ Ուպէյտուլլահի ազգական Սայիտ և ընկերքն՝ որ բանտարկեալ էին, ո՛չ միայն ներման պիտի արժանանան ըստ Թօփքէ՛ի, այլ և Նորին Վեհափառութեան կողմանէ պարգեւ պիտի ընդունին նոյն, և թերեւս այսօր Օսմանեան պաշտօնատանէն պաշտօնապէս ծանուցուի։

Աւստրիոյ գահաժառանգ իշխանն ու իշխանուհին յառակցեալ Միրամար շոգենաւն և կայսերական Իզզէտտինն առջի օրը մայրաքաղաք վերադարձան Վառնայէն։

Նախընթաց օրն ի Պոլիս հասաւ աւստրիական Բօլա շոգենաւն, որ 9 սպայ և 76 նաւաստի և 160 ձիու զօրութիւն ունի։

Աւստրիական դեսպանատան շոգենաւն երէկ ժամը 8 $\frac{1}{2}$ին ատենները՝ դէպ ի Միջերկրական ծով ուղեւորեցաւ։

Ուրբաթ օր, Սելամլըգի արարողութենէն յետոյ, Վեհ. Սուլթանին անձնական քարտուղար Րէշիտ պէյ Աւստրիական և Պելճիական դեսպանատանց երթալով, տեսակցեցաւ Պ. տը Քալիչէի և Պելճիական դեսպան Պ. Պարթօլէյնս տը Ֆօնբլանքէթի հետ։ Այս տեսակցութիւն Ռուտոլֆ իշխանին և իշխանուհւոյն ուղեւորութեան կը վերաբերէր։

Թէհրանի արքունեաց մէջ վերջնապէս որոշուեր է, որ Շահն առաջիկայ տարւոյն մէջ ուղեւորութիւն մ'ընէ յԵւրոպա։ Նախ Բեդրպուրկ պիտի երթայ, ապա Վիեննա, Պերլին և Բարիզ։ Վերադարձին, Պոլսէն անցնելով քանի մ'օր հիւր պիտի լինի Վեհ. Սուլթանին։

Կայսերական Թանգարանի տնօրէն Համտի պէյ որ ժամանակէ մ'ի վեր Իզմիրի մէջ և շրջակայքն հնա-

---

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

63

ԽԱԶԱԳՈՂԻ ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆԸ

Ե.

ԴԱՂՏՆԻՔԸ ԼՈՒԾՎՈՒՄ Է

Նա իմ ձեռքը բռնել էր իր դողդոջուն ափերի մէջ։ Վերջին խօսքերը արտասանեց արտասուքով և ծնողական սրտի խորին ցաւակցութեամբ։ Ես խոստացայ կատարել նրա պատուէրը, բայց մտածում էի, թէ ինչ հնարքով պէտք է բաժանուել քեռի Պետրոսից։ Այդ սարսափելի մարդը այն աստիճան կաշկանդել էր ինձ, որ նրանից անջատուելը շատ հեշտ չէր։ Հայրս պատասխանեց.

— Ես լաւ եմ ճանաչում այն անիրաւին... նրա մէջ գութ կամ խիղճ կոչված բաները չը կան։ Ես գիտեմ նրա բոլոր արարմունքը... աշխարհի ամեն կողմերում եղել է նա, և ամեն տեղից անցել է, թողել է իր ետեւից արտասուք և դժբախտութիւն...

— Այսու ամենայնիւ, նա ինձ հետ միշտ լաւ է եղել. նա մինչեւ անգամ որդու պէս սիրում էր ինձ։

— Հաւատում եմ։ Բայց ինչ նշանակութիւն ունի խաչագողի համար սէրը, բարեկամութիւնը։

— Լսիր, որդի, իմ ալեւոր մազերը այդ չարագործների մէջ ճերմակեցան։ Նրանք չը գիտեն, թէ ինչ է ճշմարիտ բարեկամութիւնը։ Որքան սերտ են նրանց ընկերական կապերը, որքան մտերմական է նրանց յարաբերութիւնները, այնքան զարհուրելի է լինում վրէժխնդրութիւնը, երբ ընկերը իր ընկերի մէջ նշմարում է մի ամենափոքր կասկած։ Բայց կասկածել նրանք միշտ կարող են, որովհետեւ ում խիղճը մաքուր չէ, նա կասկածաւոր է լինում։

Այդ բոլորը ուղիղ էր, ես առանց հօրս ասելու էլ գիտէի։ Բայց ի՞նչպէս հեռանալ քեռի Պետրոսից առանց նրան կասկած պատճառելու, — դրանումն էր գլխաւոր հարցը։ Ես հարցրի.

— Ի՞նչպէս թողնեմ նրա մօտ իմ այսքան տարիների վաստակը։ Ես ունեմ մեծ հարստութիւն, և բոլորը նրա մօտ է։

Նա պատասխանեց վրդովված ձայնով.

— Զգիր այն ապականված արծաթը, նա թոյնից աւելի մահաբեր է։ Խաչագողի հարստութիւնը մի փոսի մէջ քամուց հաւաքված ցամաք տերեւների նման է. փչեց հակառակ քամին, և ահա նա ցրիւ եկաւ։ Աւազակը երբեք չի հարստանալ. նա այսօր հարուստ է, վաղը աղքատ։ Այսպէս են բոլոր խաչագողները։ Շատ անգամ նրանք մեծ գումարներ են ձեռք բերում, շատ անգամ մի սեւ փող չունեն ծախսելու։ Որովհետեւ նրանք ոչ միայն սովոր չեն ազնիւ աշխատանքին, այլ նրանց ծանօթ չէ ոչ փողի կանոնաւոր կերպով վաստակելը և ոչ նրա տնտեսարար սպառելը։ Թէ առաջինը և թէ երկրորդը նրանց մօտ չափազանցութեան է հասնում և մէջ տեղում մնում է միշտ ոչինչ, այսինքն աղքատութիւն։

Ես ոչինչ չը պատասխանեցի. հայրս շարունակեց.

— Լսի՛ր, որդի, ով որ իր կեանքում մի որ և իցէ հիւանդութեամբ վարակված է լինում, երկար բժշկվելու յետոյ, ինքը նոյն հիւանդութեան բժիշկն է դառնում։ Ես այդ բոլորը փորձել եմ իմ կեանքում, իմ անձի վրա։ — Փախի՛ր հեռացիր այդ մարդիկներից, որպէս ժանտախտից, ազատութեան ուրիշ հնար չը կայ...

Ես հարցրի հօրիցս, երբ նրանք այս աստիճան աւելի էին, ինչու էր նա իր խրճիթը հիմնել նրանց բնակարանի մօտ։

— Նրանք նոր են եկել, ութ ամիս չը կայ, որ նրանք բոյն են դրել այդ անտառների մէջ։ Իսկ ես բնակվում եմ այդ ծովի ափի մօտ աւելի քան վեց տարի։ Երբ նրանք յայտնվեցան, ես պատրաստվում էի հեռանալ այստեղից, բայց հիւանդութիւնս արգելք եղաւ։ Ես պառկած էի, ես հիւանդ էի, մի քանի շաբաթ հազիւ կը լինի, որ փոքր ինչ կազդուրվել եմ։

— Բայց ի՞նչը ստիպեց քեզ առանձնանալ այդ ծովի ափի մօտ։

— Դու լսեցիր իմ պատմութիւնը, թէ որպէս խաբվեցայ ես, թէ որպէս դաւաճանեց և կողոպտեց ինձ հաւատարիմ ընկերը... Այն օրից ես ատեցի աշխարհը, հեռացայ մարդիկներից, և վճռեցի այդ մոռացված խրճիթում, այդ ծովի ափերի մօտ, անցկացնել իմ դժբախտ ծերութիւնը...

Ես խոստացայ բաժանվել քեռի Պետրոսից, խոստացայ թողնել այն հարստութիւնը, որ անարդար միջոցներով էր հաւաքված, և սեղմեցի հօրս.

— Ես ընդունում եմ քո խորհուրդը, ես այլ եւս չեմ վերադառնայ այն մարդկանց մօտ և կը մնամ այստեղ։ Բայց դու ես, հայր, խոստացիր, որ մոլորված որդու հետ կը վերադառնաս մեր հայրենիքը, կուրախացնես կարօտ մօրս, կուրախացնես նաև անտէր մնացած զաւակներիդ։

— Խոստանում եմ, պատասխանեց նա։ — Ես հէնց այս օրից կը սկսեմ ճանապարհի պատրաստութիւն տեսնել։

Այդ միջոցին Նենէն և պառաւը մօտեցան մեզ։ Հայրս դարձաւ դէպի պառաւը, ասելով.

— Գրկիր այդ երիտասարդին, դա իմ որդին է։

Նա ուրախութեամբ սկսեց համբուրել ինձ։ Ոչ սակաւ ուրախ էր և Նենէն։ Նա երեխայական հրճուանքով պտըտվում էր իմ շուրջը, ծիծաղում էր, հանաքներ էր անում հօրս հետ, շնորհաւորում էր նրան, որ բախտ ունեցաւ գտնել իր որդուն, և ասում էր.

— Տեսա՞ր, պապա, եթէ ես չը լինէի, եթէ Մուրադը ինձ այստեղ չը բերէր, դու, կարելի է, չը տեսնէիր նրան։

Զ.

ԸՆԿԱՑ ՏՈՒՂԱՆԻ ՄԷՋ

Ես վճռեցի երբեք չը վերադառնալ քեռի Պետրոսի մօտ։ Երեք օր էր, որ հօրս խրճիթից դուրս չէի եկել։ Ես դատապարտված էի նոյն վիճակին, որպէս Նենէն. — չերեւնալ խաչագողներին մինչեւ այստեղից հեռանալս։

Բոլոր ժամանակը ես և հայրս զբաղված էինք ճանապարհի պատրաստութիւններով։ Նենէն շատ ուրախ էր, անդադար շտապեցնում էր մեզ. «գնա՛նք, գնա՛նք, ասում էր, հեռանանք այստեղից»։ Պառաւը նոյնպէս տխուր չէր երեւում. նա շուտով հաշտվեցաւ հօրս հետ բաժանվելու մտքի հետ, երբ իմացաւ որ նա մի հեռու երկրում կին ունի, զաւակներ ունի, և ցանկանում էր, որ ծերունին գնայ իր ընտանիքը ուրախացնէ։ Հայրս իր խրճիթը բոլոր պարագայքով թողնում էր պառաւին։

Ամեն ինչ պատրաստ էր ճանապարհի համար, մնում էր գրաստներ վարձել, տեղափոխվել մինչեւ մերձակայ քաղաքը և այնտեղից փոստայի սայլակներով առաջ գնալ։ Չորրորդ օրը վաղ-առաւօտեան ես ուղեւորվեցայ դէպի մօտակայ գիւղը գրաստներ վարձելու համար։

Դուրս գալով հօրս խրճիթից, ըզգում էի իմ մէջ մի անբացատրելի խաղաղութիւն. իմ սիրտը լցուած էր անսահման ուրախութեամբ. ես ինձ բախտաւոր էի համարում և գոհ։ Կարծես թէ, ես ազատված լինէի խիստ ծանր շղթաներից, որ յարաժամ ճնշում էին, յարաժամ տանջում էին ինձ։ Այո՛, ես ազատված էի քեռի Պետրոսի կապանքներից, ազատված էի մի անբարոյական շրջանից...

ՐԱՖՖԻ

(Շարունակելի)

գիտական խուզարկութիւններ կ'ընէր, շաբաթ օրը մայրաքաղաքս վերադարձաւ։

—

Կը յիշուի որ անցեալ տարի կայսերական իրատ մը կը հրամայէր Քարանթինայի կայարան մը հաստատել Արշիպեղագոսի կղզեաց միոյն մէջ, վասն զի Իզմիրի և Պէրութի կայարանք անբաւական էին Քոլերայի պատճառաւ Եգիպտոսէն փախչող բազմութիւնը պարունակելու։ Այն ատեն, անմիջական պիտոյից պատճառաւ, առժամեայ փոքրիկ շէնքեր շինուեցան։ Բայց այժմ որոշուած է առողջապահական կանոնաց համաձայն վայելուչ կայարան մը և միայն մաքրանոց մը հիմնել։ Հետևաբար մայրաքաղաքիս առողջապահական խորհրդոյ մէկ քանի անդամներէ և տէրութեանց պատուիրակներէ բաղկացեալ Յանձնաժողով մ'այս հինգշաբթի կը մեկնի Ի[illegible] շոգենաւով, տեղւոյ ընտրութիւնը կատարելու համար։ Յանձնաժողովոյ նախագահութիւնն յանձնուած է Մէմտուհ պէյի, որ իւր կողմէ պատուիրակ կարգուած է դՕքթ. Զիգերեր։

Քարանթինայի միջազգային խորհուրդն այս ուրբաթ օր բաւական յուզեալ նիստ մ'ունեցաւ. խնդիր էր գիտնալ թէ Պանտիրմէի մէջ ձեռք առնուած միջոցները բաւակա՞ն էին արդեօք, և թէ հա՞րկ էր Եգիպտոսէն Օսմ. նաւահանգիստները մտնող նաւերը քարանթինայի ենթարկել։ Այս կարևոր խնդրոյս նկատմամբ դեռ որոշում չկրցաւ տրուիլ, մանաւանդ որ օտար տէրութեանց մէկ քանի ներկայացուցիչք բացակայ էին նիստէն, ա՛ գիտէ ի՛նչ պատճառաւ։

—

Վիէննայի Ֆրէմտէնպլաթ կէս պաշտօնական լրագիրը Ռուտոլֆ իշխանին մայրաքաղաքիս աւստրիական գաղթականութեան ուղղած բանախօսութիւնն հրատարակելով, սա խորհրդածութիւնները կ'ընէ «Արևելք՝ ուր զանազան ազգեր միմեանց կը բաղխին, որ յաճախ սրտամբ կ'ատաւուի, ազգային և կրօնական կռիւներու պատճառաւ, այն երկիրն է ուր ամէնէն աւելի լաւ կ'ըմբռնուի թէ ազգաց անհամաձայնութիւնն որքան անպատեհ է տէրութեանց քաղաքակրթութեան և մեծութեան։ Աւրեմն մեր գահաժառանգ իշխանը կրնար, արդարացի գոռոզութեամբ մը, իբր օրինակ յառաջ բերել մեր միապետութիւնն որ իւր մեծութիւնը գտաւ իւր բազմաթիւ ժողովրդոց խաղաղութեան և ներդաշնակութեան մէջ և որ յայսմ կը գտնէ նաև իւր զօրութեան և իւր ապագային ապահովութիւնը»։

—

Աւստրիական դեսպանը նախընթաց օրը Բ. Դուռն երթալով արտաքին գործոց նախարարին հետ տեսնուեցաւ։

—

Գերմանական՝ ռուսական և աւստրիական դեսպանատանց առաջին թարգմանք նախընթաց օրը Բ. Դուռն երթալով արտաքին գործոց նախարարին և խորհրդական Տաւեան էֆէնտիի հետ տեսնուեցան։

—

Սօֆիայէն ապրիլ 20 թուով կը գրեն թէ Ալէքսանտր իշխանը Ռուսճուգ հասեր է, Պուլկարիոյ մէջ 14 օր ձիով շրջագայութիւն մ'ընելէ յետոյ։ Իշխանն ամէնուրեք սիրալիր ընդունելութիւն գտեր է։

—

Պիղայի մէջ վերջերս պատահած խառնակութեանց նկատմամբ ներքին գործոց նախարարութենէն Գարասիի կուսակալին ղրկուած հրամանաց համաձայն, խռովարարաց գլխաւորներն որք թուով 74 են, ձերբակալուեր են և խաղաղութիւնը վերահաստատուեր է։

—

Անցեալ ուրբաթ օրը, Պալըգլըի տօնահանդէսին գտնուեր են 50 հազարէն աւելի մարդիկ, և հետևեալ օրն ու երէկ ալ հազարաւոր մարդիկ համախմբեր են անդ։ Կ'ըսուի, թէ բազում տարիներէ հետէ այսչափ բազմութիւն տեսնուած չէ։

—

Ժուռնալ տը Սէնփեթերսպուրկ Ռուտոլֆ իշխանին և իշխանուհւոյն ի Պոլիս այցելութեան և եղած պատուոյ և ջերմեռանդ ընդունելութեան վրայ խօսելով, կ'ըսէ թէ Վեհ. Սուլթանին կողմէ իշխանուհւոյն նուիրուած մանեակը և թագն 30,000 ոսկի կարժէ, և թէ Կայսեր պալատէն ղրկուած ընծայից մէջ կան 150 հատ թանկագին գորգեր։ Յիշեալ թերթը կը յաւելու թէ իշխանը և իշխանուհին ո և է նուէր կամ ողորմութիւն չեն տուած ի Պոլիս, բայց կը կարծէ գիտնալ թէ Վիէննայէն մեծաքանակ դրամներ պիտի ղրկուին աստ բաշխուելու համար։

—

Անցեալ օր, ջրի ընկերութեան գործաւորապետներէն մին, Քանօսլիօ անուն իտալացի մը Տէրքոսի ճամբուն վրայ գտնուող Բըզըրաք-Ալան գիւղը կ'երթար բանուորներուն ռոճիկ վճարելու, երբ Զաառր-Թէփէ կոչուած տեղը 4 ալպանիացիք մօտենալով, անմիջապէս անոր խնդրեցին որ քանի մ'օրուան աւուրչէքը վճարէ։ Քանօսլիօյի մերժման վրայ, ալպանիացին բաւ թէ քիչ բանով գոհ կ'ըլլայ, և հազիւ Քանօսլիօ երեսը դարձուց դրպանէն ստակ հանելու համար, Իպրահիմ ատրճանակի հարուած մը ուղղելով կռնակին, վիրաւորեց զայն. Իտալացին ջանաց ինքզինքը պաշտպանել րեւօլվերն հանելով, բայց 4 ալպանիացիները վրան յարձակելով րեւօլվերը, ժամացոյցը և քովը գտնուած 30 ոսկին յափշտակեցին։ Վիրաւորեալը ծանր վիճակի մէջ, Թագսիմի Ֆրանսական հիւանդանոցը փոխադրուեցաւ։

—

Այս շաբաթ օր լրացած է Արևելեան Ռումելիի կուսակալ Ալէքօ փաշայի պաշտօնավարութեան շրջանը։ Բ. Դուռն հեռագրով հրահանգ ղրկեց, որպէս զի վարչութիւնն յանձնէ ընդհանուր քարտուղար և ներքին գործոց տնօրէն Կավրիլ Քրիստովիչ էֆէնտիի։ Ալէքօ փաշային հրաման եղած է նաև Պոլիս գալ, և այսօր կը մեկնի Փիլիպէէն։

Տակաւին պաշտօնական տեղեկութիւն մը չկայ, թէ Բ. Դուռը զո՞վ ընտրել կ'առաջարկէ Պէռլինի դաշնագրին ստորագրող տէրութեանց։ Խօսք կայ թէ կա՛մ Բիւզէմ փաշան և կա՛մ Քարաթէոտորի փաշան պիտի առաջարկէ։ Ըստ տնօրէնութեան, Կավրիլ էֆէնտի Արևելեան Ռումելիի առժամեայ կուսակալի պաշտօնն ստանձնած է, համաձայն կազմական կանոնագրի 7 և 48 րդ յօդուածոց, որոց վերջինը կը տրամադրէ թէ այս փոխանորդութեան պաշտօնն երեք ամիսէն աւելի չկրնար տևել։ Աւրեմն Բ. Դուռն երեք ամսոյ պայմանաժամ ունի՝ մեծ տէրութեանց հետ վերջնական համաձայնութիւն մը գոյացնելու համար։

—

Յայտնի է թէ Վեհ. Սուլթանն յատկապէս պաշտօն տուած էր Սէրվէր փաշայի՝ Ռուտոլֆ իշխանին և Ստեֆանի իշխանուհւոյն դիմաւորելու և ասպնջականելու. Ն. Վեհափառութիւն գնահատելով Սէրվէր փաշայի յաջողակութիւնը, թանկագին ակնոց մը նուիրեց որ իւր բարեկիշատակ հօրմէն, Սուլթան Մէճիտէն մնացած էր։ Սէրվէր փաշա միանգամայն 300 ոսկւոյ նուէր մ'ընդունեցաւ։

—

Վեհ. Սուլթանն իւր անձնական դիւանի տնօրէն Ահմէտ պէյի ձեռամբ 5 ական ոսկի բաշխել տուաւ այն 12 թուրք Սաֆթաներուն, որք աստուածաբանական քննութիւն անցուցին Պէշիքթաշի մզկիթին մէջ։ Ասոնց դասատուն ստացաւ 15 ոսկի։

—

Կայսերական Տիկնանոցի թարգմանն ազնուափայլ Օր. Նազլէ Տատեանի 3000 ղշ. ամսաթոշակ յատկացուած է կայսերական գանձէն։

—

Մինչև ցարդ գաւառաց մէջ Եվգաֆի եկամուտներն ընդհանուր եկամտից հետ խառն կ'արձանագրուէին։ Եվգաֆի նախարարն գործոց բարւոք մատակարարութեան համար խնդրած լինելով, որ այդ եկամուտք ուղղակի Պոլիս ղրկուին, առանց ընդհանուր եկամտից հետ խառնուելու, Նախարարաց խորհուրդն վաւերացուց զայս որոշում, և շրջաբերականաւ հրահանգ ղրկուեցաւ գաւառական իշխանութեանց։

—

Հասան Ֆէհմի փաշա, դատական նախարար անուանելէն մի քանի օր առաջ, տեղեկագիր մը ներկայեց, 1884 մարտ 1ին վերջացող տարւոյ մէջ կատարեալ հանրային շինուածոց թիւ[illegible] ընելով։ Այդ տարին 1,468 քիլօմէտր կառուղի շինուեր է գաւառաց մէջ, նաև 2,147 կամուրջ, մինչդեռ նախորդ տարին 600 քիլօմէտր կառուղի և 1,592 կամուրջ շինուած էր։ Ամէնէն աւելի շինութիւնք կատարուած են Սէբաստիոյ նահանգին մէջ, ապա Կոնիայի, Էնկիւրիի և Մանաստըրի, որոյ կուսակալներուն, կառավարիչներուն և երկրաչափներուն համար նախարարն կայսերական շնորհ կը խնդրէ։ Չորրորդ կարգին մէջ է Տրապիզոն, որոյ կուսակալը Կարին ուղին նորոգել տուած է 158 քիլօմէտր երկայնութեամբ։ Այս ճամբաներ շինուած են ամենամեծ մասամբ տարապարհակ աշխատութեամբ։ Կատարուած շինուածոց արժէքն է 703,540 ոսկի, մինչդեռ հանրային շինուածոց նախարարութեան բոլոր պիւտճէն էր 119,337 ոսկի։ Հետևապէս, ժողովուրդը 600,000 ոսկւոյ աջակցութիւն մը նուիրած է տէրութեան։

—

Դատական նախարար Հասան Ֆէհմի փաշա նախընթաց օրը Շէյխ-իւլ-Իսլամ էֆէնտիի հետ խորհրդակցեցաւ՝ դատական բարեկարգութեանց վրայ։

—

Եէնիճէի գաւառակին մէջ, Այթանա անուն մարդ մը որ իւր կեանքն արբեցութեամբ կ'անցնէր, տարօրինակ վախճան մ'ունեցաւ անցեալ շաբթու։ Առուակի մը մօտ գնացած էր քանի մը փոքր ձկներ որսալու, որոյ մէջ թերևս կ'ուզէր իւր արբեցած մեծաքանակ գինին համեմել, երբ ոտքը սահելով, ջրին մէջ ինկաւ։ Հազարաւոր տզրուկներ, գինիին հոտէն հրապուրեալ, խեղճ մարդուն վրայ խուռնելով՝ սկսան բոլոր մարմինը ծծել, մինչև որ կաթիլ մ'արիւն չը ձգեցին։ Երբ անցորդք օգնութեան հասան, Այթանա մեռած էր արդէն տզրուկներու բանակին մէջ։

—

Թարիք կ'ծանուցանէ, թէ Րէժիի հաստատութեան պատճառաւ անգործ ու անպաշտօն մնացող անձինք գիր մ'ուղղած են առ ինքն՝ Նորին կայսերական վեհափառութեան գթութեան շնորհն խնդրելու համար, սակայն ինքն աւելորդ կհամարի այդ գրոյն հրատարակութիւնը, յայտնելով թէ Րէժիի վարչութիւնն հաստատապէս որոշած է՝ այդ անձինքն իրենց յարմար պաշտօններու մէջ հաստատել։

—

Թարիք լսած լինելով, թէ ոստիկանութեան նախարարութիւնն արգիլեր է Մուհամմէտական կանանց՝ այս ամառ թատրոն երթալ Գատը գիւղ, Եէնի-[illegible] և Իւսկիւտար, կ'ըսէ թէ թատրոնատէրք յատկապէս կանանց համար [illegible] շինել տուած, և այլ կարգադրութիւններ ըրած լինելով՝ չկարծուիր որ յիշեալ արգելքը գործադրել պատշաճ գտնուի և իգական սեռը զրկուի հրահանգիչ զբօսանքէ մը։

—

Հելլենական մարտանաւ մ'ալ որ շրջագայութեան ելած է, մօտերս Սէլանիկ կը հանդիպի։

Հնդկաստանի ճանապարհաւ Իզմիր հասնող շոգենաւը 11 օր քարանթինայի պիտի ենթարկուի յՈւրլա։

Ի Մաղնիսա հիւանդանոցի մը հաստատութեան համար բացուած հանգանակութեան գումարն 1,500 լիրայի հասեր է։

—

Պաղտատի նախորդ Մէքթուպճի Մուսթաֆա էֆէնտի և տեղւոյն օգնական հարցաքննիչներէն Թայիբ էֆէնտի՝ Պոլսոյ նախնական դատարանին հարցաքննիչ կարգեցան։

Ինչպէս շաբաթ օրը ծանուցած էինք, երեկ գիշեր Բերայի Նոր Թատրոնին մէջ Լէպլէպիճի Խորխոր նշանաւոր Օբերան ներկայացուեցաւ շքեղ և փառաւոր կերպիւ։ Թատրոնին ամէն կողմերը լցուած էին, և յաճախ բուռն ծափահարութիւններ եղան։ Կ'յուսամք, թէ գոհ եղած է ազգային նշանաւոր երաժշտապետ Չուխաճեան էֆէնտի, որոյ ինքնատիպ տաղանդը տրամադրուեր էր այս ներկայացման, և որ արդարև ամենայն քաջալերութեան արժանի է։

—

Թէրճիմանը-Հաքիքաթ բացարձակապէս կը հերքէ [illegible] լուրը, թէ [illegible] Նախարար Մինիր փաշա հրաժարի։

—

Օսմանլը կը ծանուցանէ, թէ Բ. Դուռն ո՛չ միայն Պոլսոյ այլ և գաւառաց պաշտօնատարաց ամսականաց անդադար վճարման համար փոխ կը առնէ, և այս օրերս կը [illegible] կուսակալաց հետ՝ պէտք եղած կարգադրութիւններն ընելու համար։

—

Վանէն, երեք ստորագրութեամբ, և մարտ 12 թուով գանգատանաց գիր մը գրուած է առ Օսմանլը, տեղւոյն անգղիական հիւպատոսին դէմ, ծանուցանելով թէ որսի սիրահար լինելով յաճախ որսի կ'ելնէ բարակն հետը և բազմաթիւ փողոցներէ ձի արշաւ կանցնի, թէ՝ այս օրերս ըստ սովորութեանն այսպէս անցած ատեն երբ կտեսնէ որ փողոցին շուներն հաչելով կ'յարձակին բարակին վրայ, Գաւասին կհրամայէ սատկեցնել զանոնք, և նա րէվօլվէրն քաշելով գետին կ'փռէ մէկ քանին արիւնաթաթաւ. թէ՝ նոյն օրը երեկոյին ևս ի դարձին շուն մը սատկեցնել կուտայ, և քիչ կ'մնայ որ նոյն պահուն խանութէն ելնող ծերունի և աղքատիկ գեղագործ մը զոհ երթայ րէվօլվէրի հարուածին, և թէ այս հիւպատոսն գիւղօրէից մէջ ալ կոտորել կուտայ շուներն, և գիւղացիք կ'տագնապին առանց պահանորդի մնալնուն համար։

—

Ջրի ընկերութեան առաջին երկրաչափ Պ. Պաւթան՝ որ ժամանակէ մի ի վեր բացակայ կը գտնուէր, մայրաքաղաքս վերադարձաւ իւր կնոջ հետ։

—

Բ. Դուռն Եգիպտոսի իշխանութենէն բացատրութիւն ուզեր է խնդրագրոյ մը վրայ, զոր Եգիպտոսի ծխախոտի վաճառականք մատուցանելով կայսերական կառավարութեան՝ Յունաստանէն անդ փոխադրեալ սիգարի և ծխախոտի պատճառաւ իրենց վնասուիլն ծանուցած են։

—

Այս օրերս Աթոս լեռան յունական վանքերէն միոյն մէջ ծերունի միանձնաւոր մը մեռաւ, որոյ անունը բնաւ գիտցուած չէ։ Սա 21 տարեկան էր երբ վանքը մտաւ, և երբ անունն հարցուցին, Ալֆա ըսաւ, (որ յունարէն լեզուի առաջին տառն է) և մինչև վերջին վայրկեանն այս անուամբ յորջորջուեցաւ։ Ո՛չ ոք գիտէր թէ ո՛ր երկրէն էր, կը խօսէր յունարէն, ռուսերէն, պուլկարերէն, սերպերէն և քիչ մ'ալ իտալերէն։ Ո՛չ նամակ, ո՛չ այցելութիւն ընդունած է բնաւ։ 57 տարիէ հետէ վանքի մէջ էր. մեռած պահուն ո՛չ կտակ ձգեց, ո՛չ գիր մը։

Սէլանիկէն կը գրեն թէ Խէրսի գաւառակին բնակիչներէն Մուսթաֆա անուն թուրք մը, որ տեղւոյն վարչական խորհրդոյ անդամ էր, Քօմնանթի Մարկոպուլի անուն քրիստոնեայ մը սպաննեց։ Ոճրագործը տակաւին ձերբակալուած չէ։

—

Ուրբաթ գիշեր Եէնիքէօյ, Տօփանէի թաղն հրդեհ պատահելով, ըմպելեաց գործարան մը և երկու տուն այրեցան։

—

Իտալական դեսպանատան առաջին քարտուղար Պ. Ֆրանքէթթի, որ Արևելեան Ռումելի մէջ վերջերս պատահած ծանուցեալ դէպքին պատճառաւ մեկնած էր, Պոլիս վերադարձաւ։

—

Ահմէտ Վէֆիք փաշայի որդին, Շէֆիգ պէյ, որ անցեալները ձիէն ինկալով ոտքը վիրաւորած էր, Ելիաս փաշայի և Տօքթ. Նաֆիլեան պէյի յաջող խնամոց շնորհիւ ապաքինած լինելով, այսօր կ'ելնէ Կիւմիւշ Սույի հիւանդանոցէն ուր կը դարմանուէր։

ԱՅՍ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ ԹՂԹԱԲԵՐ

Այս առաւօտեան թղթաբերով մեր ստացած Լոնտոնի և Բարիզի լրագրաց թուականը կը հասնի մինչև 25 ապրիլ, անցեալ ուրբաթ։ Ահաւասիկ վերջին լուրերը։

— Գահիրէէն մարտ 22 թուով առ Ռէօյթէր. Անգլիական և Եգիպտական կառավարութիւնք կը բանակցին՝ ի Պէրպէր երկու եգիպտական վաշտ ղրկելու պատասխանատուութեան վրայ։ Կիէնկէր փաշա Քորոսքօյէն կը գրէ թէ ընդ ամենն 3,000 մարդիկ յաջողած են Խարթումէն մեկնիլ՝ քաղաքին ամբողջապէս պաշարուելէն առաջ։ Ասոնցմէ 600 հոգի Քորոսքօ հասնելով, դէպ յԵգիպտոս ճամբուած են։ Հաւանական է որ Պլում փաշա եգիպտական պատուիրակ անուանի՝ Եգիպտոսի ելևմտական գործոց համար գումարուելիք դեսպանաժողովին։

— Լոնտոն, 22 ապրիլ. — Մօրնինկ Բօսթ կը ծանուցանէ թէ Լորտ Կրանվիլ հիւանդացած է։ Գահիրէէն կը հեռագրեն առ Սթանտըրտ թէ Կորտոն զօրավարն հեռագրաւ բուռն զայրոյթ յայտներ է Սըր Էվլին Պէյրինկի՝ Անգլիոյ կառավարութեան կողմէ լքուելուն համար։ Յայտարարեր է թէ բոլորովին կը բաժնուի անոնցմէ որք լքած են իւր դատը, և թէ անոնք պատասխանատու են բոլոր այն տառապանքներու արեան համար, որ Սուտանի մէջ կրուելու վրայ են։ Սթանտըրտի թղթակիցը կ'իմանայ թէ որոշուած է անմիջապէս Խարթում ղրկել Եգիպտական բանակին բոլոր պահեստ ուժերը։

— Լոնտոն, 23 ապրիլ առ Սթանտըրտ. Գահիրէ պաշարման վիճակի մէջ դրուեցաւ Զատկի կիրակէի օրն, այն առթիւ [illegible] Յունաց [illegible] ցոյց տուած զգուշութեան պատճառաւ։

— Լոնտոն, 23 ապրիլ. — Թայմզ հեռագիր մը կը հրատարակէ Գահիրէէն, ծանուցանող թէ Պէրպէրի կառավարիչն հեռագրաւ տեղեկութիւն խնդրած է թէ իւր սպասած օգնութիւնք ճամբայ ելա՞ծ են։ Եթէ այո՛, աւելի զօրութեամբ պիտի դիմադրէ ապստամբաց. եթէ ո՛չ, Մէհտիի հետ համաձայնութիւն գոյացնելէ առաջ հրահանգ կը խնդրէ։

— Թայմս իւր ապրիլ 25 թուով [illegible] վերջին լուր կը ծանուցանէ. — Անգլ. կառավարութիւնն այսօր իւր դեսպանաց միջոցաւ բոլոր մեծ տէրութեանց ուղղեց ծանուցագիր մը, որով կ'առաջարկէ միջազգային դեսպանաժողովոյ մը գումարումն, որ պաշտօն պիտի ունենայ քննել. 1. Թէ հա՞րկ է փոխել եգիպտական պարտուց յարդարման (լիքվիտասիոն)ի օրէնքն. 2. Ինչ փոփոխութիւնք կրնան մտցուիլ այդ օրինաց մէջ, եգիպտական գանձուն այժմու վիճակին պատճառաւ։

— Շանկհայի, 22 ապրիլ, առ Հավաս. Կը հաստատեն թէ Քունկ իշխանին պաշտօնանկութիւնն և Շիւն իշխանին պաշտօնի անցնիլն համակրութեամբ ընդունուեցաւ ի պալատ։ Ժողովրդեան կարծիքը՝ Բէքինի նախարարութեան փոփոխութիւնն իբր պատերազմի նախագուշակ նշան մը կը համարի։ Պաշտպանողական միջոցներ ձեռք առնուեցան ծովեզերաց վրայ, ուր ժողովուրդն յոյժ գրգռեալ է։

— Լոնտոնէն, 22 ապրիլ թուով առ Թան կը հեռագրեն. — Եգիպտական ելևմտից խնդիրը կարգադրելու համար միջազգային յանձնաժողովոյ մը կազմութիւնն ստոյգ է այսօր։ Պատրաստուած զանազան առաջարկութեանց մին, զոր կը ներկայացնեն օտար պարտատէրք ոմանք, կը խնդրէ եգիպտական պարտքն Անգլիոյ երաշխաւորութեան տակ դնել։ Այս կարգադրութեան դէմ [illegible] քանի մը անգլիական մեծ թերթեր։ Բայց նոյն առաջարկին կ'ընդդիմանան քանի մը մեծ տէրութիւնք, գլխաւորաբար Ֆրանսա, որ այս գործողութիւնը կը համարի նախաշաւիղ մը Եգիպտոսի անգլ. սեփականութեան, այն պարագային մէջ յորում Պ. Կլատսթոնի նախարարութենէն տարբեր նախարարութիւն մը այդ տեսակ փորձ մը փորձէ։

— Մատրիտ 22 ապրիլ առ Հավաս. — Հնդկաստանէն եկող բոլոր նաւերն և ուղևորք, որ թուականին ալ մեկնած լինին, խիստ քարանթինայի ենթարկուեցան։ Կը հաստատեն թէ Մատրիտի մէջ վերջերս գտնուած զինուորական դաւաճանութեան պատճառաւ ձերբակալուած զինուորականք այսօր պիտի թողուին։

— Լոնտոն 23 ապրիլ առ Թան. Գահիրէէն կը հեռագրեն առ Տէյլի Նիւզ՝ թէ Մէհտիի տեղակալներէն մին այժմ Պէրպէրի և Շէնտիի միջև կը գտնուի, և պատուիրակներ ղրկած է Շէնտիի և Խարթումի մէջ տեղ գտնուող գաւառակաց և Պէրպէրի Իւլէմաներուն։ Մէհտին կը խնդրէ որ ամբողջ երկիրն իւր զօրաց հպատակի անմիջապէս։ Նոյն հեռագիր կ'ըսէ թէ Նուպար փաշա յայտարարած է թէ Սուտան զօրք ղրկելու համար ժամանակն անցած է, վասն զի այլ ևս յոյս չկայ պահապան զօրքերն ազատելու։ Ընդհակառակն, ըստ Սթանտըրտի Գահիրէի թղթակցին ասութեան, Նուպար փաշա կը պնդէ որ անմիջապէս զօրք ղրկուի, ըսելով թէ հակառակ պարագային մէջ պիտի հրաժարի։ Սթանտըրտի թղթակիցը կը յաւելու թէ Նուպար փաշա նախարարաց խորհուրդ մը գումարած է, որուն ներկայ էին նաև անգլիական զօրավարք, և այս նիստէն յետոյ Վուտ զօրավարը պատրաստութիւններ կը տեսնէ զօրք ղրկելու, եթէ հակառակ հրաման չընդունի անգլիական կառավարութենէն։

— Պէռլին 23 ապրիլ առ Թան. Նորտ-տէօյչէ Ցայթունկ կ'ապացուցանէ թէ Գերմանիա և Ռուսիա համաձայն են Լոնտոնի մէջ դեսպանաժողով մը գումարման, որ կրնայ վերստին երևան հանել ամբողջ Արևելեան խնդիրն, որ շատ մը կէտերու մէջ սերտ առնչութիւն ունի եգիպտական խնդրոյն հետ։ Նոյն լրագիր կը յաւելու թէ Գերմանիա և Ռուսիա մտադիր են ոյժ տալ Վեհ. Սուլթանին պահանջմանց ի մասին Եգիպտոսի վրայ իւր գերիշխանութեան։

— Հայֆօնկ, 23 ապրիլ առ Թան. Թահի–Նկիւյէնի գրաւումն որոշուած է։ Նէկրիէ զօրավարին զօրքերը ճամբայ կ'ելնեն այդ կարևոր դիրքը գրաւելու։

— Շանկ-Հայի, 23 ապրիլ առ Հավաս. Ցիւննանի փոխարքային յանկարծ մեռաւ Հօնկ-Քօնկի մէջ։ Կը կարծուի թէ անձնասպան եղաւ։ Ցիւննան Թօնքինի սահմանակից գաւառներէ մին է։ Շանկ-Հայիէն հեռագիրք այս օրերս կը ծանուցանէին թէ այս փոխարքային այն բարձրաստիճան պաշտօնէից մին է որ վերջերս պաշտօնանկ լինելով Բէքին կոչուեր էին հաշիւ տալու։

— Գահիրէ, 23 Ապրիլ առ Հավաս. — Այս առաւօտ Անգլ. գործակատարի պաշտօնատան մէջ խորհուրդ մը գումարեցաւ, որուն ներկայ էին Նուպար փաշա, Վուտ զօրավարն և Պ. Էկէրթըն։ Խորհուրդն որոշեց յանձնարարել անգլիական կառավարութեան որպէս զի անգլիացի և եգիպտացի զինուորներէ բաղկացեալ օգնութիւն մը ղրկուի Պէրպէրի, ուր երկու ամսէն կրնայ հասնիլ։

— Բարիզ, 22 ապրիլ առ Թայմզ. — Անգլիոյ դեսպան Լորտ Լայընս այսօր խորհրդակցեցաւ Պ. Ժ. Ֆէրրիի հետ, Եգիպտոսի ընդհանուր պարտուց յարդարման օրէնքին նկատմամբ ինչ ինչ փոփոխմանց վրայ։

— Պէռլին, 22 ապրիլ առ Թայմզ. — Մինչև այս երեկոյ, գերմանական կառավարութիւնը Լոնտոնէն հրաւէր չէր ընդունած դեսպանաժողովի մը մասնակցելու, և տեղւոյս դիւանագիտական և պաշտօնական ակմբոց մէջ տեղեկութիւն մը չի կար։

— Վիէննա, 22 ապրիլ առ Թայմզ. — Անգլիոյ կառավարութիւնը դեռ Վիէննա հրաւէր չէ ղրկած, դեսպանաժողովոյ մը մասնակցելու։

— Գահիրէ, 22 ապրիլ առ Թայմզ. — Նուպար փաշա կ'առաջարկէ Եգիպտական բանակը Պէրպէր ղրկել, և հրաւիրած է զՍըր Էվլին Պէյրինկ այս մասին խորհրդակցելու։

— Աթէնքէն, 2 ապրիլ, առ Ռէօյթէր. Կ. Պոլսէն կը ծանուցուի թէ, Բ. Դուռը [illegible] Րէժիի վարչութեան թէ, իրաւունք չունէր բողոքելու ծխախոտի վերաբերեալ կարգադրութեան դէմ, զոր Եգիպտոս և Յունաստան կնքած են իրենց առևտրական պայմանագրով. որովհետև Րէժին հարկաւ գիտէր թէ արդի հրովարտակը Եգիպտական կառավարութեան իրաւունք կուտայ առևտրական պայմանագիր կնքելու օտար տէրութեանց հետ։ Բ. Դուռն այս առթիւ բացատրած է թէ իւր կողմէ այս մասին առ Եգիպտական կառավարութիւնն ուղղեալ դժկամութիւնք բոլորովին քաղաքական հանգամանք ունէին, և Րէժին հիմ մը չէին ընծայեր՝ ելմտական տեսութեամբ բողոքելու։

— Թան իւր ապրիլ 25 թուով կը ծանուցանէ Թայմզի այն տեղեկութիւնը թէ դեսպանաժողովի գաղափարը չէ հասնելեր տակաւին, և կը ծանուցանէ թէ երեքշաբթի առաւօտ Լորտ Լայընս Պ. Ժ. Ֆէրրիի ներկայած է ծանուցագիր մը որ դեսպանաժողովոյ առաջարկը կ'ընէ, բայց միայն սա խնդիրը քննելու համար թէ, հա՞րկ է փոփոխել Եգիպտոսի ընդհ. պարտուց օրէնքն, և ի՞նչպէս։ Այս ծանուցագիր, որ յոյժ կարճ գրութիւն մ'է, միայն Պէռլինի դաշնագրին ստորագրող տէրութեանց ուղղեալ է։ Դեսպանախորհուրդը պիտի կրնայ գումարիլ ի Լոնտոն կամ ի Կ. Պոլիս։

— Վիէննա, 24 ապրիլ, առ Թան. Թագպլաթ տեղեկութիւն կուտայ Վիէննայի ռուս դեսպան Լոպանոֆ իշխանին Բետրպուրկ կոչուելուն վրայ։ Իշխանը կանչուեր է՝ իւր կառավարութեան տեղեկութիւններ տալու Ռուտոլֆ իշխանին յԱրևելս ուղևորութեան ճշմարիտ նպատակին և Բոսնիական գաւառաց մէջ Աւստրիոյ հետևած քաղաքականութեան վրայ։ Հաւանական է որ Ռուսիա իւր դեսպանին պաշտօն տայ այդ նկատմամբ բացատրութիւններ խնդրելու աւստրիական կառավարութենէն։

— Պէռլին, 24 ապրիլ, առ Հավաս. Դեսպանախորհրդոյ վերաբերեալ անգլիական պաշտօնագիրը կ'ըսէ թէ 200 միլիոն Ֆրանքի փոխառութիւն մ'ընել հարկ է Եգիպտոսի ամենէն ստիպողական պիտոյից համար։ Կը ցուցնէ թէ որչափ դժուար է երաշխաւորել այդ գումար, քանի որ Եգիպտոս իւր բոլոր հասոյթները գրաւ դրած է իւր պարտուց գլխաւորին վճարման համար։ Կը յիշէ եգիպտական բանակին ջնջումն, իբրև միջոց բազում խնայողութեանց։

— Գահիրէէն 23 ապրիլ թուով առ Սթանտըրտ կը հեռագրուի թէ Պէրպէր ղրկուելիք եգիպտացի և անգլիացի զօրացն թիւն է 8,000 հոգի։

— Թայմզ իւր ապրիլ 24 թուով կը ծանուցանէ թէ շատեր իւր Խմբագրութեան նամակներ գրած են, մէկ մէկ գումար ստորագրելով, որով կ'ուզեն հայթայթել Կորտոն փաշայի խնդրած 200,000 ոսկին, շատեր ալ պատրաստութիւն յայտնած են մասնակցելու, եթէ որոշուի այդ գումարը ղրկել, Սուտանի մէջ իրաց վիճակը բարւոքելու համար։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ռուսական դեսպանատան խորհրդական Պ. Օնուի կողմէ Ս. Պատրիարք Հօր և Կաթողիկոսական Յանձնաժողովոյ անդամներուն եղած գեկուցման վրայ շաբաթ օրը համառօտ տեղեկութիւն մը տուինք։

Մեր նորագոյն տեղեկութեանց համեմատ, Պ. Օնու շատ բացորոշապէս խօսեր է այս խնդրոյ վրայ։ Ըսեր է թէ Ազգային ժողովին կաթողիկոսական խնդրոյ նկատմամբ ցարդ ըրած բոլոր գործողութիւններն անընդունելի են ռուսական կառավարութեան, որ հաստատապէս որոշած է բնաւ չճեղքել Պոլոժէնիայի տրամադրութիւններէն։ Կ. Պոլսէն ղրկուելիք երկու պատուիրակները պիտի նկատուին միայն իբրև Կ. Պոլսոյ Առաջնորդական թեմին պատուիրակներ, երկու քուէի զօրութեամբ։ Պ. Օնու փափաք յայտներ է որ ռուս կառավարութեան այս դիտաւորութիւնը գաղտնի չպահուի, այլ բոլոր Հայոց ազգին ծանուցուի։ Պ. Օնու չուզեր ճանչել թէ Կ. Պոլսոյ Ազգային ժողովը բոլոր Թուրքիաբնակ Հայոց ներկայացուցիչ ժողովը լինի։ Դիտողութիւն կ'ընէ նաև թէ կաթողիկոսական վերջին քուէարկութիւնը ժողովրդային ճնշման ներքև կատարուած էր, և կերպիւ խիստ կը գանգատի Մակար սրբազանին երից ընտրելեաց ցանկէն դուրս թողուելուն համար։ Գոհունակութիւն կը յայտնէ թէ Ազգային ժողովը վերջերս խոհեմութեամբ վարուելով գիծ մ'բռնած է, բայց կը յայտարարէ թէ անօգուտ է, քանի որ ռուս կառավարութիւնն որոշած է մազի չափ չշեղիլ Պոլոժէնիային տրամադրութիւններէն։ Պ. Օնու ուրիշ շատ դիտողութիւններ ալ ըրած է, վերաբերութեամբ մեր ազգային Սահմանադրութեան, Թուրքիոյ Հայոց եպիսկոպոսական դասուն, ժողովրդային ցոյցերու և անոնց հետևանաց։

Վսեմ. Սերվիչէն էֆէնտի երկարօրէն պատասխանած է բոլոր այս առարկութեանց, և այս վիճաբանութիւն ընդ մէջ Պ. Օնուի և Սերվիչէն էֆէնտիի, տևած է իբր 2 ժամ, Սերվիչէն էֆէնտիի բոլոր փաստերուն հակառակ, Պ. Օնու շատացած է պատասխանելով թէ, այդ փաստեր որչափ ալ արդարացի լինին, Ռուս կառավարութիւնն այս խնդրոյ նկատմամբ տուած է իւր վերջնական որոշումն, յորմէ չպիտի շեղի։

Պ. Օնու ի վերջոյ հարցուցած լինելով թէ, այն պարագային մէջ յորում կաթողիկոսական ընտրութիւնն առանց Թուրքիոյ Հայոց մասնակցութեան տեղի ունենայ, Թուրքիոյ Հայք ի՞նչ մտադիր են ընել, առ այս Սերվիչէն էֆէնտի պատասխաներ է թէ տեղի չունեցած պատահականութեան մը վրայ խօսիլ աւելորդ է։

Ազգային Ժողովոյ Մայր դիւանն երկրորդ անգամ գրեր է առ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն, որպէս զի որոշուի Ազգային Ժողովոյ գումարման օրը։ Նորին Սրբազնութիւնն ասկէ յառաջ ծանուցած էր Մայր դիւանին, որ Կաթողիկոսական Յանձնաժողովոյ ատենապետ Վսեմ. Սերվիչէն էֆէնտիի հետ բանակցելով որոշէն ժողովոյն գումարման օրն, սակայն Նորին վսեմութիւնը կկարծէ այժմ թէ ժողովոյն գումարման պէտք չկայ։

Կլսեմք, թէ ռուսական դեսպանատան վերջին ազդարարութեան վրայ, կաթողիկոսական Յանձնաժողովն մայրաքաղաքէս ի Ս. Էջմիածին պատուիրակներ ղրկել աւելորդ համարելով՝ որոշեր է դրով հաղորդել Ազգային Ժողովոյ վերջին նստին կաթողիկոսական քուէարկութեան արդիւնքը, և Թուրքիոյ Հայոց կողմանէ իբրեւ փոխանորդ նշանակել կաթողիկոսական տեղապահ Ամեն. Տ. Մակար Ս. Արքեպիսկոպոսն։ Այսօր թղթատարութեամբ կյանձնուին պաշտօնական գրերն։

Գեր. Տ. Խորէն Ս. Արքեպիսկոպոս Նար-Պէյ, որ արդէն ընտրեալ երկու պատուիրակաց մէկն էր, գրեթէ լրացուցած էր ուղեւորութեան պատրաստութիւններն, և մինչեւ իսկ հրաժեշտի այցելութիւն տուած էր ռուսական դեսպանատան։ Մինչեւ իսկ օտարազգի լրագրաց ոմանց մէջ մեծաւ գոհունակութեամբ հրատարակուած էր՝ Նորին Գերապատուութեան ի պաշտօն պատուիրակութեան ընտրուիլն։

Կիմանամք, թէ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն ներկայ պիտի գտնուի Ազգային Ժողովոյ առաջիկայ փակման նստին, և թէ՝ Նորին Սրբազնութիւնն ցաւ յայտներ է Ազգային Ժողովոյ վերջին նստին ներկայ չգտնուելուն համար, և յանձնարարեր է Մայր դիւանին, որ Ազգային Ժողովէն ներում խնդրէ իրեն համար։

Կաթողիկոսական խնդրոյ նկատմամբ ցարդ Ազգային Երեսփոխանական և Համագումար Ժողովոց կողմէ եղած գործողութեանց մէկ ընդհանուր տեղեկագրութիւնը Կաթողիկոսական Յանձնաժողովոյ կողմէ պատրաստուած լինելով, Յանձնաժողովոյն վերջին նստին մէջ կարդացուած է, և յանձնուած է Քաղաքական Ժողովոյ Ատենապետ Մագաքեան Սիմոն պէյի, որպէս զի Բ. Դրան մատուցանէ։

Այսպիսի տեղեկագրոյ մը ներկայացումը կայսերական կառավարութեան կողմէ պահանջուած էր։

Կ'իմանամք, թէ Ազգանուէր Հայուհեաց ընկերութիւնը վերջին նըստերուն մէջ որոշեր է իւր գործողութիւնները ընդարձակել ի ձեռին անեցած միջոցներուն չափով. սակայն փափաքելով աւելի օգտակար ըլլալ իւր նպատակին, խորհեցաւ հիմնական կանոնագրին 21 երրորդ յօդուածոյն երկրորդ մասը գործադրել, և փոխանակ նոր վարժարանի բացման, արդէն բացուած կամ բացուելիք գաւառական թաղական վարժարանաց ժանդարկել։ Այս նպատակաւ, յատուկ կանոնագիր մ'ալ քուէարկեց, զոր պիտի հաղորդէ գաւառական ժողովրդեան և մինչեւ երկու ամիս իրեն հաղորդուելիք խնդրագրոց պիտի սպասէ, որպէսզի յետոյ իւրաքանչիւրին պիտոյից և ակնկալեալ օգտին վրայ համոզում գոյացնելով, զատէ այն քանի մը վարժարանները որոց կարող պիտի լինի առաջիկայ ուսումնական տարւոյ մէջ նպաստներ յատկացնել որոշեալ պայմաններով։

Ամենայն հաճութեամբ կհրատարակեմք Զմիւռնիայէն առ մեզ գրըռւած հետեւեալ տեղեկութիւններն։

«Սպարթալեան վսեմաշուք Յովհաննէս էֆէնտի Ազգային Վարչութեան 200 օսմանեան ոսկի նուիրեց, որուն տարեկան տոկոսին, որ կ'լնէ 16 օսմանեան ոսկի, 8 ը տեղւոյս քահանայից և մնացեալ 8 ը աղջկանց վարժարանի աղքատիկ Սանուհեաց դրական պիտոյից պիտի յատկանայ տարուէ տարի։ Այս գումարն ընդհուպ Տնտեսական խորհրդէն պիտի տրուի որպէս զի արժանը անօրինէ։

«Աղեքսանդրիա գտնուող մեր ազնիւ հայրենակից Յակոբեան Վսեմ. Թադէոս փաշա 70 զամբիւղ ընտիր բրինձ ղրկեց Գեր. Առաջնորդին, քաղաքիս աղքատաց Զատկի առթիւ բաժնուելու համար։ Ազգային Տնտեսական խորհուրդն արդէն սակ մ'ալ հաւաքած էր 300 մէճիտիյէի չափ և այսր գնելով բրինձին հետ մէկտեղ Աւագ Հինգշաբթի 400 էն աւելի ընտանեաց բաշխեց։ Ասիկայ գաւառիս մէջ վաղեմի սովորութիւն մ'է որ կը լինի, և եթէ չեմ սխալիր, Վսեմ. փաշայն 10 տարիէ ի վեր անընդհատ բրինձը կը ղրկէ։»

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

ԱԺԱՆՍ ՌԻՒԹԵՐ

Այս օրուան

Հոնկ-Քոնկ, 26 ապրիլ

Կը հերքուի Նանինամի փոխարքային և Քինկ իշխանին մահուան լուրն, որոց առաջինը Բէքին կոչուած էր և երկրորդը խաղաղասէր կուսակցութեան պետ կը նկատուէր։ Երկուքն ալ շնորհազուրկ լինելով պաշտօնանկ եղան Կայսրուհւոյն կողմէ, բայց մահուան չդատապարտեցան։

ԱԺԱՆՍ ՀԱՎԱՍ

Բարիզ, 27 ապրիլ

Մատրիտէն կը հեռագրեն թէ նորէն յեղափոխականներ ձերբակալուեր են նոյն քաղաքին և Պարչէլօնայի և Քատիսի մէջ։

ԴՐԱՄԱՏԱՆ

ՊՈԼՍՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 16 Ապրիլ

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵԹՂԹՈՑ

Օսմանեան Քօնսօլիտէ

Երէկ երեկոյ գոցուեցաւ....դհկ.		9 30
Գօրսային գոցուելէն վերջը	«	9 31
Երէկ Կերայի մէջ....		
Այսաւուրս բացուեցաւ......	«	9 31
Բարձրագոյն գին..........	«	
Նուազագոյն	«	9 33
Կէս օրին	«	
Փոխառութիւն 1863..........	Փր.	61 50
» 1865..........	«	56
» 1869..........	«	49 50
» 1873..........	«	44 50
Գօն տիւ Թրէզօր......Անգլ. լիրա		17 3/4
Րումէլի երկաթուղի..........	Փր.	47 1/8
Օպլիկասիյօն տը Բրիօրիթէ	»	375

ԲԱԺՆԵՏՈՄՍ

Սօսիէթէ ժէնէրալ...Անգլ. ոսկի			4 8
Քրէտի ժէնէրալ......Օսմ. լիրա			7 25
Բանք տը Փօնս........	«	«	6 15
Շիւ Շիմէն դը ֆէր....	«	«	3 32
Թրամուէյ	«	«	2 92
Ինի. Փիլ Եգիպտական			74 50
Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ			—
Գիշերը գործ չեղաւ			—
Այս առտու բացուեցաւ..			74 50
Կէս օրին նոյն գին			—

Ընթացք դրամոց

Օսմ. ոսկի..........................	ղռ.	100—
20 Փրանքնոց	«	87 26
Անգլ. ոսկի	«	110 6
Իմփէրիալ	«	81 13
Լօլ Էմբերիալ	«	90 1/4
Ռուսի թղթադրամ	«	8 77
Թալէր	«	19 15
Ֆիօրին	«	9 06
Մեծ. արծ. (տաղ.)	«	108 11
Հինգնոց	«	100 1/4
Մէճիտիյէ	«	100 1/4
Պինձ	«	760 —
Թղթադրամ......................	«	1650 —
Վեցնոց............................	«	102 55

(ԱԺԱՆՍ ՀԱՎԱՍ)

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնտոն 26 Ապրիլ ժամ 5 վ. 15 երեկոյ

Անգ. Քօնսօլիտէ գոցուեցաւ....	101 7/8
Օսմ. « բացուեցաւ....	8 7/8
« « գոցուեցաւ.....	9
Օսմ. փոխառութիւն 1865	11
« « 1869	10
« « 1871	67 3/4
« « 1872	17
« « 1873	8 7/8
Փոխառ. 1877..........................	79 3/4
Պանք Օթօման	16 3/4
Ռուսական փոխառ. 75..........	92 7/8
Եգիպտ. միացեալ (իւնիֆիէ)	67 3/4
« սահման. (բրիվիլէժիէ)	90 3/8
Տայրա Սանիէ	65 1/4
Տօմէնիալ (փոխառ. Րօչիլտ)......	89 3/4
Հունգ. պարտաթուղթ 1877......	102 1/2
Փոխանակ. Բարիզի վրայ	—

Վիէննա 26 Ապրիլ ժ. 4 երեկոյ

Փոխանակ. Լոնտոնի վրայ	121 55
Օսմ. Երկաթուղի	22 20

Բարիզ 26 Ապրիլ ժ. 5 վ. 45 երեկոյ

Ֆր. Ռանթ 4 1/2 % . . . . բաց	108 17 1/2
« « 3 % բաց	77 40
Օսմ. Քօնս. բացուեցաւ	8 97 1/2
« « գոցուեցաւ քռն. կտ.	8 97 1/2
Օսմ. փոխառութիւն 1863.........	— —
« « 1865.........	54
« « 1869.........	49 —
« « 1873.........	45 —
Օսմ. Երկաթուղի	46 75
Պանք Օթօման	673 75
Քրէտի Լիոնէ ( )	580
» Ֆօնսիէ	1310
Բաժնետոմս Լիոնի	1260
Սուէզի ջրանցք............................	2060
Ռուսական 5% 1877ի	96 3/4
Իտալական Ռանթ.......................	94 90
Արեւ. Ռուս. (Ռիւս Օրիան.)........	— —
Եգիպտական միաց. գոց	341 25
Սպանիական (արտաքին)............	60 1/2
Հունգարական (ոսկի) (քռ. կտ.)	103
6 % Հելլենական	424 37 1/2
Չէք Լոնտոնի վրայ......	25 18
Օսմ. Րէժիի բաժնեթուղթ......	

ԲԱՐԻԶ ՓԹԻԹ ՊՈՒՐՍ

26 Ապրիլ ժ. 10 վ. 15 երեկոյ

Ֆրանս. Ռանթ 4 1/2 %.........	108 15
Օսմ. «	— —
« Երկաթուղի	— —
Եգիպտական միացեալ............	— —

ԿՐՕՆԱԿԱՆ

Տնօրհնէքի օրերը առիթ կուտան ինձ ծխատէրութեան կամ տանուտէրութեան վրայ խօսիլ։

Ամէն եկեղեցիք իսկզբանէ եւ այսօր եկեղեցականք նկատած են իբրեւ հովիւ և տնտես և խնամող և պաշտօնեայ ժողովրդեան. բայց ոչ խառն եւ անկարգ կերպով, այլ հաստատուն բաժանմամբ և փոխադարձ իրաւանց և պարտուց կապակցութեամբ։ Այդ եկեղեցական օրինաց հետեւանք են վիճակաւոր եպիսկոպոսութիւնը, թեմական վանականութիւնք և ծխատէր քահանայութիւնը։ Այդ բաժանումներով եկեղեցականք իրենց որոշեալ սահման և տեղ կ'ունենան յորում իրենց հոգեւոր պարտքերը կը կատարեն և ուստի մարմնաւոր իրաւունքնին կը քաղեն. առաքելական օրինադրութեան համաձայն.

«Եթէ մեք ի ձեզ զհոգեւորսն սերմանեցաք. մե՞ծ ինչ է եթէ ի ձէնջ զմարմնաւորսդ հնձիցեմք»։

Վիճակաւորութեան և թեմականութեան խնդիրները առ այժմ զանց կ'ընեմ, որովհետեւ մտադիր եմ լոկ ծխատէրութեան վրայ խօսիլ։ Արդ ծխատէրութիւնն ալ երկու կողմեր ունի. քահանայից հոգեւոր պաշտօնը և քահանայից մարմնաւոր հասոյթը. եւ երկու կողմէ ալ ծխատէրութիւնք, ինչպէս այսօր Պոլսոյ մէջ կը կատարուի, իւր նպատակին չհամաձայնիր։

Նախ և առաջ եկեղեցական օրինաց համաձայն ժողովուրդը յանձնուած է Եպիսկոպոսին. (Եպիսկոպոս բառը կը գործածեմք իւր նախկին կիրառութեամբ իբր վիճակաւոր տեսուչ ժողովրդոց, որ իմաստով այժմ մեր մէջ Առաջնորդ բառը կը գործածուի). Եպիսկոպոսն ալ քահանայից գործակցութեամբ կը հովուէ իւր ժողովուրդը. Եպիսկոպոսի և քահանայից համերաշխութիւնը կը հաստատուի պաշտօնական տուչութեամբ որով առաջինք երկրորդներուն ծուխեր կամ հաւատացելոց տուներ կը յանձնէ ի հովուել, կնդակաձեւ ծխաէջներ կուտայ. և ինքն ալ հաւատից մասնակից լինելու և իւր բարձր իրաւունքը ցուցնելու համար ծխական տուրք կամ ծխաէջն կ'ընդունի քահանայներէն։ Կ. Պոլսոյ մէջ ոչ ծխագիր մնացած կայ և ոչ ծխագին, ժողովուրդն իրեն ծխատէրը կ'ընտրէ և կը փոփոխէ և Կ. Պոլսոյ վիճակաւորը, որ է նոյն ինքն Կոստանդնուպոլսոյ Պատրիարք արքեպիսկոպոսը, բնաւ միջամտութիւն չունի այդ գործոյն մէջ, որ հովուական պաշտաման առաջինն է։

Այդ պարագային հետեւանքն է եւս որ շատ տուներ այսօր ծխատէր ալ չունին, կնունքն ու թաղումը շըրջանի տէր քահանայն կը կատարէ. խոստովանութեան համար հարցնող չկայ, իսկ պսակի վկայագիրները ստորագրելու համար ալ որ և իցէ քահանայ մը կը գտնուի։ Այժմ պանդուխտ քահանայք իսկ այդ պաշտօնը կը վարեն, և անոնց կատարած գործողութեան ստորագրութիւնը առաջներէցը կամ ուրիշ բարեսէր քահանայ մը կը դնէ փոքրիկ նուէրի փոխարէն։

Ծխական սահմաններ բոլորովին ջնջուած են, և բոլոր Կոստանդնուպոլսոյ վիճակը իբր մի ծուխ համարուելով՝ Գավաքէ Գարլթալ՝ քահանայք կը շրջին ծխական պաշտօն վարելու։ Եւ որովհետեւ նիւթական անհնարութիւն կայ գործոյն մէջ, պաշտօնավարութիւնք լոկ անուանական կը դառնայ, և բոլոր ժողովրդային հովուութիւնը տարին երկու տնօրհնէքի կը վերածուի, մէկ մըն ալ պըսակի կամ թաղման արտաւոր պարագաներու, մինչ ծխական հովուութիւնք քրիստոնէական ընտանեաց համար չքնաղ հսկողութիւն է, ամեն ներքին և արտաքին դժուարութեանց մխիթարութիւն, հոգեւորական կենաց պաշտօնէութիւն, և բարոյական սկզբանց առաջնորդութիւն։ Ծխատէրը ընտանեաց հոգեւոր հայրն է, որոյ ներկայութիւնն ու պաշտօնավարութիւն մարմնաւոր պաշտօնին նման կարեւոր է. Ծխատէրութեան անսահման տարածութիւնն այդ նշանակութիւնն ալ կորուսանելու պատճառ եղած է։

Մարմնաւոր հասոյթի խնդիր ալ շատ մը անտեղութեանց դուռ բացած է։ Եւ նախ դիւրութիւն կ'ընծայէ թափառիկ և ճարպիկ քահանայից իւրենին ծուխեր ստանալու դուռ բանալ, և երբեմն պարկեշտ և ընտիր, այլ ոչ նոյնչափ և ճարպիկ քահանայից զրկման առիթ լինել։

Նոյն պատճառաւ մինչեւ երեք և չորս հարիւր տուն ժողովուրդ ունեցող քահանաներ կը գտնուին, զոր չէ մարթ ըմբռնել, առանց ծխատէրութեան ներքին իմաստը ուրանալու։

Աւելցուցէք քահանայից կամայ կամ ակամայ անտանելի աշխատութեանց դատապարտուիլը առանց համապատասխանող արդեանց։ Չե՞մք տեսներ այս օրերը ամէն թաղերու մէջ. բոլոր տարուան երեսնին չտեսած քահանաները, որք աստ անդ կը թափառին ցրիւ ծուխերնուն տուները օրհնելու, և ծխական հասը գանձելու։

Վերջապէս քահանայից խեղճ վիճակը և չքաւորութեան գանգատն ալ այդ դրութեան հետեւանքն է, մին տուներ կը շինէ մինչ միւսը տըն նանկ կը մնայ, և ժողովուրդն անտեղեակ իւրաքանչիւրին իսկական վիճակին կը սիրէ ենթադրել թէ մին շատ հեռաւոր ծուխեր ունի, և թէ միւսն շատ անծանօթ արդիւնքներ կը վայելէ։

Գաւառաց մէջ տարբեր է դրութիւնը. և պէտք չէ խառնել Պոլսոյ մէջ թափառող պանդուխտ քահանաներէն, անոնք իսկապէս մայրաքաղաքիս մէջ չհանուելու անկալութեամբ տեղական պէտքերէն անկախաբար ձեռնադրուած քահանայներ են։ Իսկ մնացեալք եթէ ունեւոր չեն բայց տեղական դիրք հետ համեմատական պարագայից մէջ են, իրենց ծուխերը գիւղերով և թաղերով բաժանուած են, և տեղափոխութեան ժամանակ ծխատէրութեան սահմանն ալ կը փոխեն. և գիւղին քահանային ծուխ կը դառնան։

Ներքին քաղաքներու մէջ նաեւ թաղէ թաղ տեղափոխուելով ծխատիրութիւնը կը փոփոխուի. Այդ ոճով քահանայք աւելի հաստատուն գործ կ'ունենան, աւելի դիւրին պաշտօնավարութիւն, և աւելի ապահով հասոյթ։

Մայրաքաղաքիս ծխատիրութիւնը պէտք է նշանաւոր փոփոխութիւններ կրէ, որ թէ բարեկարգեալ ձեւ ունենայ, թէ պաշտօնի օգուտը յառաջ բերէ, և թէ քահանայութեան հասերը ապահովէ։ Ես անհնար կը նկատեմ, նախկին ծխագիրը, ծխագինը և յարակիցները վերանորոգել. կ'զգամ թէ մայրաքաղաքիս զգացումները զայնս չեն ասներ։

Աւելի դիւրին կը դատեմ բոլոր մայրաքաղաքիս թաղերը ծխական շրջանակներու բաշխել, և իւրաքանչիւրին օրինաւոր թուով տուներ նշանակել, և նոյն տուներու վրայ մի փոքրիկ ծխական կամ ժամուցական պարտաւորեալ նուիրատուութիւն որոշել ծխատէրին ամենակարեւոր պիտոյից համար, և մնացեալ հասոյթը դարձեալ կամաւոր նուէրներու թողուլ, ծխատէր քահանայ ծխական շրջանակին մէջ բնակեցնել, և իւրաքանչիւր եկեղեցւոյն քահանայից հաստատուն թիւ մը ունենալ, և այսպէս եկեղեցւոյ պաշտօնը, ժողովրդեան հովուութիւնը, և քահանայից կեանքը միանգամայն ապահովել։

Առ այժմ այսպէս ընդհանրապէս խօսեցայ. եթէ երբեք առաջարկս նկատողութեան արժանանայ, աւելի բացատրութիւններ կարող եմ յաւելուլ։

ՏԻՐԱՅՐ

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՔ

«ԱՐԵՒԵԼՔ» Ի

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՆԿԱՏՈՂՈՒԹԻՒՆՔ ԲՂԻՍ ՎՐԱՅ

Վերջին վիճակագրութեամբ մը՝ զոր յառաջապէս բերին ոմանք, ստուգուեցաւ թէ Բղի քաղաքի Հայք որ սովորաբար 200 տուն կը համարուէին, բաժանեալ, 280 տուն. որոց իւրաքանչիւրն 6 անձն առնելով կը գտնայ 1440 թիւ մը։ Արդ թիւր միշտ աւելի է իրականին վըրայ 80 տուն յաւելումն, ոչ թէ ժողովրդեան աճման արդիւնք է, այլ բազմանդամ գերդաստանաց բաժանման, և միջոցներ խիստ յաճախական դարձեր է, հակառակ Հայաստանի այլ գաւառաց սովորութեան, յորս քանի մը սերունդ իրենց բազմանձն գիւղերով միասին կ'ապրին։ Բղեցւոց այսպէս փութանակի բաժանման կամ գերդաստանաց կազմալուծութեան պատճառն երկու է. մէյ մը բարոյականի ընդհանուր անկում որ կը խզէ սէրը, միաբանութեան և համերաշխութեան զգացումներ, երկրորդ նիւթական չքաւորութիւն որ շատ դիւրաւ կը ծնուցանէ նախանձ և ատելութիւն և ամենանուրբ ու բծախնդիր չափազանցութիւն, մինչ առատութիւն կը սփոփէ շատ անգամ վեհանձնութեան գեղեցիկ ծածկոյթին ներքեւ ըլխեալ կործանիչ զգացումներու ծիլերը։ Բարոյականի անկման պատճառն է տգիտութիւն. իսկ չքաւորութեան՝ թէ՝ տգիտութիւն և թէ՝ շահու միջոցաց պակասութիւն. այլ ոչ անգոյութիւն զի կան միջոցներ, բայց Բղեցիք չեն գիտեր, կամ եթէ գիտեն՝ չեն գործածեր։

Պանդխտութեամբ ի Կ. Պոլիս կամ այլուր շահ փնտռել, այնքան խոր տպաւորած էր և է դեռ նոցա մտաց մէջ, մինչեւ անգոսներ են հայրենի հողին վրայ վաստակի անտարակուսելի և հեշտ միջոցներն, և թէպէտ բարեբաղդաբար կամ դժբաղդաբար պանդխտութեան վաստակն նուազած կամ գրեթէ իսպառ ջնջուած է, այսու ամենայնիւ դեռ չեն խորհիր օգտուիլ ինքնօգնութեան ու տեղական վաստակի միջոցներէն, և միթէ կը պակսի՞ն այդպիսի միջոցներ։ Ի դոցանէ կը թուեմ հետեւեալները միայն թէպէտ ամէն տնտեսագիտին կ'երեւին ականեբեւ ուրիշ շատ աւելիներ ալ.

1. Գեղեցիկ ժանեակ անուամբ հանրածանօթ ասպատագործուածքին հմտութիւն ունէին և ունին դեռ, է՞ր թողած են զայն և դրսէն կը գնեն, մինչ կարող են անձամբ գործելով ոչ միայն իրենց պիտոյից գործածել, այլ և արտածութեան նիւթ ըլլալ։ Առ նուազն տարին 2000 ոսկւոյ ժանեակ կը ներմուծուի ի Բղի, մինչ պէտք էր նոյնչափ արտածել, հող առնել պկնի իրենց պիտոյքը։ Շահու միջոց մի չէ՞ միթէ սա։

2. Տարին առնուազն 5000 ոսկւոյ Բոչէքչէ Շալ անուամբ կարմիր կտաւ կը մտնէ ի Բղի համեմուն քաղաքէն, բայց միթէ դժուա՞ր բան է սովրիլ այդ կարմիր ներկն տալու գաղտնիքը որ գաղտնիք մը չէ զի ոչ միայն Խուլքով և Կըթռութեամբ իրենցմէ ոչ շատ աւելի Բաղիշեցիք գիտեն զայն, այլ և Հայաստանի բաղում գաւառներ նաեւ Վան, ինչո՞ւ չը գիտնան նաեւ Բղեցիք և ի զուր 5000 ոսկւոյ գումար մը հանեն իրենց երկրէն այնչափ տարրական նիւթի մը համար, որ ոչ այլ ինչ է, բայց թէ կարմիր ներկըւած հասարակ կտաւ։ Եւ սակայն զարմանալին այդ չափ չէ միայն, այլ և նոյն իսկ այդ կտաւէն ալ դուրս կը կարօտին և ահագին քանակութեամբ կ'ընդունին շըրջակայ զանազան տեղերէ մինչեւ իսկ Բարբերդէն, մինչդեռ կարող էին իրենք գործել ինչպէս առենօք կը գործէին. դժբաղդաբար Պոլսոյ մէջ աշխղ, սպասաւոր, հնավաճառ, աւլածու, բաղնեպան, խոհարար, և այլ զանազան ստորին պաշտօններ կամ ծառայութիւններ այնքան յարգի կ'երեւին անսպառ Բղեցւոց որ նախամեծար կը համարին զանոնք, իսկ անոնց ձեռնհաս չեղած անտեսնին, անգործ և պարապ մնալ ու տըրւայտիլ աղքատութեան մէջ քան ոստայնանկութիւն ընել, կտաւ գործել. տխո՜ւր երեւոյթ։

Դրսէն գնուած կտաւեղինաց գումարն չէ պակաս քան 5000 ոսկի։ Կը թողում առել այդ կարգին վերաբերող այլ և այլ գործուածներ կամ հիւսուածներ, յորս նշանակել կ'արժէ մասնաւորապէս բոլոր ասխական Թուրքիոյ մէջ Չէբ անուամբ ծանօթ տալածոյ կտաւն, զոր դարձեալ կը գնեն դրսէն Բղեցիք փոխանակ անձամբ պատրաստելու որ շատ դիւրին է և բնաւ դժուարին, և ամէն տեղ ընդ ընդ հանրացած։

3. Զնայելով որ Բղի հողը թէև չէ հարթածաւալ տափարակ, այլ ըստ մեծի մասին խորտ ու բորդ և զառիվայր կամ զառիվեր մակերեւոյթ ունի, բայց կըլիմային և հողոյ և տեսակին լաւութեամբ Բղի յարմար է ընդեղինաց ամէն տեսակներու արտադրութեան, Բղեցիք չգիտեն օգտուիլ անկէ, այլ ահագին գումարներ կը խրկեն ամեն տարի ի Բալու և անոր կ'ընդունին սոխ ու խստորն անդամ։ Այսքան անտարբերութիւն ու խիք չարդարանայ։ Հողին բուսաբերական հանգամանքն ի նկատի առնելով, մանաւանդ որ Բղի մէջ հողերն սեպական չեն այլ իւրաքանչիւրի սեփականութիւն. մինչ ի Բալու ընդհակառակն լինելով հանդերձ, բնակիչքն կ'արտադրեն անհնարին քանակութեամբ ընդեղէն և աւատալեաթ բաժինը հատուցանելէ պկնի կը յաջողին մեծ գումարներ շահիլ արտահանութեամբ։ Պարզ դարձեալ կլինայ առնուլ ընդեղինաց այս ներմուծման վրայ երբ պատմեմք թէ ինչ որ ի Բալու լիտրն կ'արժէ, նոյնը կ'արժէ ի Բղի օխան, ըսել է վեց անգամ սուղ։

Այս կարգէն են նաեւ զանազան պտուղներ, թարմ կամ չորցած, նաեւ սեխաստանի ամէն արտադրութիւնք, ձըմերուկ, փարունգ, սեխ են, են։

Բղեցիք եթէ ուզեն կարող են եթէ ոչ արտածելու չափ գէթ իրենց բաւելու չափ արտադրել ընդեղինաց ամէն տեսակներ և չկարօտիլ բնաւ դրսի. Երկրին հողը ու օդը բնաւ առարկութիւն չեն ընդ[illegible] այս մասին, ինչպէս փորձով կը տեսնուի երբ [illegible] կարգի բաներ և յաջողիլ մեծ [illegible]։

4. Բղի համար արտահանութեան գըլխաւոր նիւթեր են դաղի խէժ (ձէխէ) և [illegible]

Բնաւ չեմ չափազանցեր եթէ 10,000 ոսկի [illegible]

Գուցէ առարկուի դրամագլխոյ պակասութիւն, [illegible]

5. Ներմուծութեան համար [illegible] 8-10 տարիներէ ի վեր [illegible]

6. Արտածութեան կարեւոր նիւթ մ'է նաեւ բուրդն [illegible]

7. Իսկ [illegible]

1884 մարտ 18/30 Բղի ՓԻՆԻԿ

ԲԱՄԻԼԻԱ

—o—

ԱՆՑՔ ՀԱՃՕՐՈՒԼՕ ԲԵՐԱ

[illegible]

Ի ԲԱՄԻԼԻԱ 1—8

ՕԳՏԱԿԱՐ ԽՐԱՏ ՄԸ

Արեւելեան գորգերուն մէջ ամենէն յարգիներն են պարսկական գորգերն։ Եթէ կուզէք ճանչնալ թէ գորգ մը իրօք պարսկակա՞ն է, գորգին մէկ ծայրին վրայ ձգեցէք այրած ածուխի կտոր մը, որ կլոր և չէկ բիծ մը պիտի ձեւացնէ։ Եթէ գորգը թէչ բանի մէջ չինուած է, չէկցած տեղը երբ ձեռքով խոզանակէք, այրածին ամենափոքր հետքն անգամ կանհետանայ բոլորովին։

ԻԼԱՆ
ԽԱՉԻՆԵԼԻ ԽԱՍԱՍԻ ՇԱՀԱՆԷ

Հաթաց ամսաթերթն պէր օձնեւ լեք խաղերու խելն մէյլում հաթաքեն պէհէր ճէտիլ խուբէլ չէքիլի ծե տէօրէ ղուրուշ թաղկաի եօհտէսիմեէ օլուր, գորարը գաթիսի տասի իչկաւ նիատը բումինին ծէ տօ յուղրննա փեշչինտիսհ կիւնի վիրիլէճէկինտէն թէնզիլէն իթա խանէճիլէրին եէվմի մէզգիւրտէ խաղինէի խասսայի չահանէտէ սըւլունմալէրի իլան օլունուր։ 1–3

300 Նիսան 14

ՄԱՏԵՆԱԴԱՐԱՆ ԺՈՂՈՎՐԴԵԱՆ
(Տօքթ. Մ. Ք. Իւթիւճեան խմբագրութեամբ)

—

ՀԱՏՈՐ Գ.

Ցուանար, Փեռսուար և Մարտ

—

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԿԵԱՆՔ
ԳԱՒԱՌԱՑԻ ԱԶԳԱՑՆՈՑ

ԳՈՒՄԱՆՏԱՐԻԱ
ԿԻՊՐՈՍԻ ԳԻՆԻ
10 ՏԱՐՈՒԱՆ

Ո՛վ որ կուզէ գնել այս գինիէ և լաւ օգտակար գինիէն, կը հրաւիրուի Պաղչէ-գաբու Մաքսատան կարգը առ Գ. Զարեհ, Թիւ 46. Գիները չափաւոր են։

Հրատարակութիւն
Խրիմեան Սասունեան Ընկերութեան

—•—

ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԴԱՍԵՐ
Նախակրթարանական կարգերու համար

Ազգային վարժարանաց համար նոր մեթոդով պատրաստուած ընտիր դասագիրք մ'է։

Կեդրոնատեղին է Մարգարեան գրատունը, Մերճան փողոց, Թիւ 57. Կը գտնուի նաև միւս գրավաճառաց քով. Գին 5 ղրուշ։

Բաւական թուով գնողաց 0/0 20 զեղչ կը լինի։

ՕՐԻՆԱԳԻՐՔ
ԲԱՇԽՄԱՆ ԵՒ ԲԱԺԱՆՄԱՆ ԺԱՌԱՆԳԱԿԱՆ ՍՏԱՑՈՒԱԾՈՑ

—

Թարգմանեաց
ՖՐԱՆՍԵՐԷՆԷ—ՀԱՅԵՐԷՆԻ
Արաբական Օրինագրքէ
ԿԱՐԱՊԵՏ Ն. ՏԷՐ ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

—

Զմիւռնիա—Տպագրութիւն Տէտէեան

Կը վաճառուի հայ գրավաճառաց և Պահճէ գաբու ջրավաճառ Պօղոս աղայի քով, և անոր դիմաց Աղամալեան Յակոբ աղայի խանութը։

ՎԱՅՐԿԵՆԱԿԱՆ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՑՑՆՏՕՄԱՍԵՐՈՒ

Կը պատրաստուին այցեքարտեր վրայ գանազան գրերով, ի գին 100 հատը 10 դահեկան։

Փափաքողը դիմելու են Արամեան աղայի, Զագմաճըլար Ցակոբեան խան։

ԹԱՆԳԱՐԱՆ ԺՈՂՈՎՐԴԵԱՆ
Հատոր առաջին

—

ԳԻՏՈՒԹԻՒՆ և ՖՐԱՆՔԼԻՆ

Խմբագրութեամբ Տօքթ. Մ. Ք. Իւթիւճեանի։ Սոյն օգտակար գրքին առաջինև երկրորդ տետրակներն հրատարակուած են։

ԴԱՐՆԱՆ ՄԻ ԱՍՈՒՊ
ՆՈՐԱՎԷՊ
Գրեց՝ Օր. ՄՆՀՆ

—

Զմիւռնիա, Տպագրութիւն Մ. Մամուրեան. Կը գտնուի Պոլսոյ հայ գրավաճառաց քով։

ՌՈՂԻՆՍՈՆՈՒԹԻՒՆ
Ի ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ
Գրեց
Գրիգոր Չիլինկիրեան

Կը ծախուի Ց. Չիլինկիրեանի գրատան Մահմուտ փաշա Թիւ 239։ Գին 10 դահեկան։

Կը գտնուի նաև Բերա Վէճյի գրատունը։

ԿՐԹՈՒԹԻՒՆ ՏԱՃԿ. ԼԵԶՈՒԻ
Գ. Տպագրութիւն

Օսմ. լեզուի ուսումն ամէն կարգի ուսանողաց խիստ դիւրաւ առանցելի ընելու ճգամբ Գալըպճեան Պօղոս Էֆ.ի յօրինած այս դասագրքին երրորդ տպագրութիւնն այս անգամ ի լոյս ընծայուած է «Հեգարան և ընթերցարան Օսմ. լեզուի» անուամբ, ըստ առաջնոյն միւհէնտիսեան ընտիր տառերով, որ կը գտնուի ի Գափաֆեան և այլ Հայ գրատունս. գին 5 ղրշ։

Ցիշեալ Էֆէնտիի զուտ թուրքերէն լեզուաւ գրուած «Գավաիտի Արէպիյէ» անուն գասագիրքն եւս կը ծախուի ի Գափաֆեան և այլ հայ գրատունս.

ՅՈՎՍԷՓՈՍ ՍԱՐԻՖ

ԻՐԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ
(Հանդուրձուլ)

Սոյն գասագիրքը, որ թերթ առ թերթ հրատարակուեցաւ, և որուն վրայ գըրուած է «Արեւելք» Շուեսար 24 ի Թըւոյն մէջ, ի մի հատոր կազմուած, կը ծախուի չորս դահեկանի, ամէն հայ գրավաճառաց քով։

Կեդրոնատեղին է Միացեալ Ընկերութեանց գրասենեակը։

Շատ գնողներուն զեղչութիւն պիտի կըլլայ։

ՏԱՄԱՏԵԱՆ ԶՈՒԼԱՐԱՆ
Օտուն-Գափու, Թիւ 465.

Հայերէն, Տաճկերէն, Յունարէն և Լատիններէն ամէն տեսակ Տպագրական տառեր և զարդեր կը դրռնուին պատրաստ, յայտ չափաւոր գնով։

Գաւառներէ և օտար երկիրներէ եւս յանձնարարութիւնք ամենայն ճշգութեամբ կը կատարուին, երբ հետեւեալ հասցէիւ ուղղուին մեզ.

S. DAMADIAN,
Odoun-Capou, n° 465.
CONSTANTINOPLE

Արտօնատէր, Տ. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ

Գալաթիա, Քիւրէքճիլէր փողոց, Թիւ 14

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

—

ԴԵՂԱՐԱՆ
Պ. ԵՒ Հ. ՔԻՒՉԻՒՔԵԱՆ ԵՂԲԱՐՑ

Երկար ժամանակէ ի վեր դեղագործութեան եւ դեղագործութեան զբաղելով հասարակութեան գոհացնելու համար մեր ձեռքէն եկած ջանքը խնայած չըլլալնիս յայտնի է մեր ազատասիրած յաճախորդաց եւ բոլոր հասարակութեան։ Այս անգամ ալ, մեր յարգոյ յաճախորդաց դիւրութիւն մ'ընելու համար, դեղարան մը բանալ փափաքելով, չատ տարիներէ ի վեր ամենուն ծանօթ Պոլսոյ Եէնի-Ճամի փողոցի 26 թիւ մթերանոցէն զատ նոյնպէս Գ. Պոլիս կամուրջին գլուխը 77 թիւ «Պ. եւ Հ. Քիւչիւքեան եղբարք» անուամբ դեղարան եւ մթերանոց (աէբօզիթօ) մ'ալ բացած ենք, ուր Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ քիմիական բաղադրութիւններն ու զանազան դեղերը, մեծ խնամով շինուած, եւ ամենէն լաւագոյն տեսակները կը գտնուին։ Ասոնցմէ զատ ալ ամեն տեսակ գործածուած զանազան տեսակ գինի, աղնիւ ձկան իւղ, Նորվեկիոյ շօքօլա, քօնեագ եւ այլն ըմպելեք մեր կը գտնուին։ Եկած դեղագիրք խոհեմութեամբ դեղերով, և մեծ խնամով կը պատրաստուին։ Ասոնցմէ զատ դեղարանին վերնայարկը բժշկաց համար յատուկ տեղ որոշուած ըլլալով, հիւանդութեան մը համար բժշկի հետ խորհրդակցիլ ուզող անձինք, մեր դեղարանը գալով, ամեն կերպով օգուտ կը տեսնեն։

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ
ՔԻՄԻԱԿԱՆ ԼՈՒԾՈՒՄՆ

—

ՉԱՓԱՒՈՐ ԳԻՆ

ՀԱՑ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ՆՊԱՐԵՂԷՆԱՑ

Պաղչէ—գաբու Թահմիզ փողոց Թիւ 59

Մեծ ու պզտիկ ապրանքներ

Մեծաւն Էֆ. Ցեքօմճեանի վաճառատան մէջ կը գտնուին նպարեղինաց վերաբերեալ ամեն տեսակ ապրանքներ, որպիսիք են, խառնէ՛ սովորական, լաւ և ընտրագոյն (մարթէլիքօ). չայեր՝ Մարսիլիոյ և Թրէսթէի. այլ և այլ տեսակ բարարանչէմներէ զատ, Փրանսական բուծ Ֆուրնիէ. Ալէպէրի բարէթ և ընտիր իւղ. Նարօլիի մաքարոն. Ճէնովայի և Նաբօլիի չէհրիյէ. բրինձ՝ Մախսուսէ և Բիզօն. լօբիա և սիսեռ՝ նիշուն և խոշոր հաւկիթ. տօնաչելքնի և խմորեղէնի յատուկ լաւագոյն ալիւր. օճառ (Նիշաստա) և աւարօթ. Գանտիոյ և Ալվալըքի ընտիր տանս. Լօնտրայի և Մարսիլիոյ քօմ. Ամերիկայի քարիւղ (կազ). Լօնտրայի ընտիր լեղակ (չիվիտ). քօնեագ և այլ ըմպելիք. սատա. Թէարմբարիաբօզ և սարտին. Ալվալըքի ընտիր ձէթ. Թեարխանա և պրալէր. մէկ խօսքով, սոյն վաճառատան մէջ կը ծախուի ամեն տեսակներու լաւագոյն այն պիտանի բաներ, որք առեւտրական սոյն ճիւղին կը վերաբերին գլխաւորապէս։

Ամեն յանձնարարութիւն կը կատարուի ուղղութեամբ և կանոնաւորապէս։

Գիները խիստ չափաւոր են։ ԱՊԱՌԻԿ՝ ՉԿԱՅ։

ԱՂԱՒԹԱՆԳԻՐ ՎԷՑ
ԹԷ ՈՐ ԱՄՈՒՍՆԱՑՆԵԼՈՒ ԱՂՋԻԿ ՄԸ ՈՒՆԵՆԱՅՆ

Թարգմ. Միջնաւերենէ

Սոյն գրքին գինը 5 ղրուշէն 3 1/2ի իջած է և կեդրոնատեղին է Մարգարեան գրատունը Պոլիս, Մերճան։

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷԻ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆ ՑՈՒՑԱԿԸ
1884 ԱՊՐԻԼ ԱՄՍՈՅ

ՎՈՍՓՈՐԷՆ ԻՋՆՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ

ԹԻՒՔ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ

ՆԱՒԱՄԱՏՈՅՑՔ	33	28	21	18	23	25	22	4	17	33	32	2	23	28	21
	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Ա. Քավագ	—	—	—	—	—	—	—	—	12 45	—	—	—	—	—	—
Ռ. Քավագ	—	—	—	—	—	—	—	—	12 55	—	—	—	—	—	—
Եէնի մահալլէ	—	—	—	11 45	—	—	—	—	1 03	—	—	—	—	—	2 15
Մէզ պուրնու	—	—	—	11 48	—	—	—	—	1 07	—	—	—	—	—	2 19
Պիւյիւք տէրէ	—	—	—	11 53	—	—	—	—	1 11	—	1 30	—	—	—	2 23
Քիրէճ պուրնու	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Թարապիա	—	—	—	12 04	—	—	—	—	1 19	—	1 41	—	—	—	2 34
Պէյքօզ	—	—	—	—	11 45	—	—	—	—	—	1 50	—	—	—	—
Բաշ. պահչէ	—	—	—	—	11 52	—	—	—	—	—	1 58	—	—	—	—
Եէնի քէօյ	—	—	—	12 15	—	12 20	—	—	1 33	—	—	—	—	1 35	2 45
Բ. բշ. մահա.	—	—	—	—	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Իսթէնիա	—	—	—	—	—	12 27	—	—	—	—	—	—	—	1 42	2 52
Էմիրկէն	—	—	—	—	—	12 32	—	—	—	—	—	—	—	1 47	2 57
Պօյաճը քէօյ	—	—	—	—	—	12 35	—	—	—	—	—	—	—	1 50	3
Քանլըճա	—	—	—	—	12 03	—	—	—	—	—	2 12	—	—	—	—
Ռ. Հիսար	—	—	—	—	—	12 43	—	—	—	—	—	—	—	1 58	3 08
Ա. Հիսար	—	—	—	—	12 14	—	—	—	—	—	2 18	—	—	—	—
Քանտիլլի	—	—	—	—	12 20	—	12 20	—	—	—	2 25	1 20	—	—	—
Վանի քէօյ	—	11 15	—	—	—	—	12 26	—	—	—	—	1 26	—	—	—
Պէպէք	11	—	11 45	—	—	12 51	—	—	—	12 55	—	—	—	2 06	3 16
Արնաւուտ քէօյ	11 07	—	11 52	—	—	—	—	12 25	—	1 02	—	—	1 35	—	—
Չէնկէլ քէօյ	—	11 22	—	—	—	—	12 33	—	—	—	—	1 33	—	—	—
Քուրու չէշմէ	11 14	—	11 59	—	—	—	—	12 33	—	1 09	—	—	1 43	—	—
Պէյլէր պէյի	—	11 29	—	—	—	—	12 39	—	—	—	—	1 39	—	—	—
Օրթա քէօյ	11 22	—	12 07	—	—	—	—	12 42	—	1 17	—	—	1 52	—	—
Քուզկունճուք	—	11 35	—	—	—	—	12 46	—	—	—	—	1 46	—	—	—
Պէշիկթաշ	11 30	—	12 15	—	—	—	—	12 58	—	1 25	—	1 56	2 07	—	—
Իսկիւտար	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Քապաթաշ	—	11 47	—	—	—	—	—	—	—	1 34	—	—	—	—	—
ԿԱՄՈՒՐՋ	11 45	11 55	12 30	12 50	1 05	12 20	1 02	1 08	2 08	1 42	3	2 11	2 18	2 55	3 45

ՆԱՒԱՄԱՏՈՅՑՔ	18	22	17	23 ր	2	15	33	25	4	32	2	28	23	25	4
	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Ա. Քավագ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8 15	—	—	—	—	—
Ռ. Քավագ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8 23	—	—	—	—	—
Եէնի մահալլէ	—	—	—	—	—	—	4 15	—	6 15	8 33	—	—	—	—	—
Մէզ պուրնու	—	—	—	—	—	—	4 19	—	6 19	8 37	—	10	—	—	—
Պիւյիւք տէրէ	—	—	—	—	—	—	4 23	—	6 25	8 41	8 45	10 04	—	—	—
Քիրէճ պուրնու	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Թարապիա	—	—	—	—	—	—	4 34	—	6 34	8 52	8 56	10 15	—	—	—
Պէյքօզ	—	—	—	—	—	—	—	4 15	6 43	9 1	9 5	—	—	—	—
Բաշ. պահչէ	—	—	—	—	—	—	—	4 22	6 50	—	9 12	—	—	—	—
Եէնի քէօյ	—	—	—	—	—	—	4 45	—	7	9 13	—	10 26	—	—	—
Բ. բշ. մահա.	—	—	—	—	—	—	—	4 30	—	—	—	—	—	—	—
Իսթէնիա	—	—	—	—	—	—	4 52	—	—	—	—	—	—	—	—
Էմիրկէն	—	—	—	—	—	—	4 59	—	7 08	9 22	—	10 35	—	—	—
Պօյաճը քէօյ	—	—	—	—	—	—	5 02	—	—	9 2	—	—	—	—	—
Քանլըճա	—	—	—	—	—	—	—	4 38	7 23	—	9 26	—	—	—	—
Ռ. Հիսար	—	—	—	—	—	—	5 10	—	7 27	9 33	—	10 45	—	10 50	—
Ա. Հիսար	—	—	—	—	—	—	—	4 44	7 36	—	9 32	—	—	—	—
Քանտիլլի	—	2 30	—	—	3 30	—	—	4 50	7 42	—	9 39	—	10 30	—	—
Վանի քէօյ	—	2 36	—	—	3 36	—	—	4 55	—	—	9 45	—	—	—	—
Պէպէք	2 10	—	—	3 15	—	—	5 18	—	—	9 41	—	—	—	—	11 10
Արնաւուտ քէօյ	2 17	—	2 50	3 22	—	4	5 25	—	7 52	9 48	—	10 58	—	—	—
Չէնկէլ քէօյ	—	2 43	—	—	3 43	—	—	5 03	8	—	9 52	—	—	—	—
Քուրու չէշմէ	2 24	—	2 58	3 29	—	4 08	5 32	—	—	9 55	—	—	—	—	—
Պէյլէր պէյի	—	2 49	—	—	3 49	—	—	5 10	8 06	—	9 58	—	—	—	—
Օրթա քէօյ	2 32	—	3 07	3 37	—	4 16	5 40	—	8 15	10 3	—	11 10	—	—	—
Քուզկունճուք	—	2 56	—	—	4 06	—	—	5 17	8 24	—	10 5	—	—	—	—
Պէշիկթաշ	2 40	—	3 16	3 45	4 16	4 24	5 53	—	8 34	10 11	—	11 18	—	—	—
Իսկիւտար	—	—	—	—	—	—	—	5 25	8 44	—	10 13	—	—	—	—
Քապաթաշ	—	—	—	3 54	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
ԿԱՄՈՒՐՋ	2 55	3 12	3 31	4 02	4 31	4 39	6 03	5 40	0 59	10 26	10 28	11 33	11 —	11 20	11 40

——— Այսպէս նշանով ժամերը կը նշանակեն հաղորդակցութիւն երկու շոգենաւաց։ ա. Ուրբաթ օրերը միայն։ բ. Բացի ուրբաթ օրերէ։

ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆ. Իբաց առեալ շոգենաւաց մեկնելու ժամերին, մնացորդ ժամերը փոփոխութեան ենթակայ են ըստ օդի կամ այլ պատճառաւ։

Ի ՄՈՒՐՋԷՆ ՄԵԿՆՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ

ԹԻՒՔ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ

ՆԱՒԱՄԱՏՈՅՑՔ	33	28	21	2	23	18	4	22	33	17	25	23	2	18	32
	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
ԿԱՄՈՒՐՋԷՆ	12	12 15	12 45	12 45	1 05	1 40	1 45	2 15	2 30	2 20	2 30	2 45	3 15	3 30	5
Քապաթաշ	—	—	—	—	—	—	1 55	—	—	—	—	—	—	—	5 10
Իսկիւտար	—	12 20	—	—	—	—	1 59	—	—	—	2 45	—	—	—	—
Պէշիկթաշ	—	—	1	—	—	—	2 09	—	2 45	—	—	—	—	—	5 14
Քուզկունճուք	—	12 36	—	—	—	—	2 19	—	—	—	2 51	—	—	—	—
Օրթաքէօյ	—	—	1 08	—	—	—	2 25	—	2 53	—	—	—	—	—	5 22
Պէյլէր պէյի	—	12 43	—	—	—	—	2 28	—	—	—	2 58	—	—	—	—
Քուրու չէշմէ	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	5 31
Չէնկէլ քէօյ	—	12 49	—	—	—	—	2 33	—	—	—	3 04	—	—	—	—
Արնաւուտ քէօյ	—	—	1 19	—	1 30	—	2 42	—	3 04	2 45	—	—	—	3 55	5 38
Պէպէք	12 30	—	—	—	—	2 10	—	—	3 11	—	—	3 15	—	—	5 45
Վանի քէօյ	—	12 56	—	—	—	—	—	—	—	—	3 11	—	—	—	—
Քանտիլլի	—	—	—	1 15	—	—	2 50	2 45	—	—	3 17	—	3 45	—	—
Ա. Հիսար	—	1 06	—	—	—	—	2 58	—	—	—	3 23	—	—	—	—
Ռ. Հիսար	—	—	1 34	—	—	—	3 07	—	3 19	—	—	—	—	—	5 52
Քանլըճա	—	1 11	—	—	—	—	3 16	—	—	—	3 30	—	—	—	—
Պօյաճը քէօյ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6
Էմիրկէն	—	—	—	—	—	—	3 25	—	3 24	—	—	—	—	—	6 03
Իսթէնիա	—	—	1 39	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6 03
Բ. բշ. մահա.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Եէնի քէօյ	—	1 27	1 48	—	—	—	3 34	—	3 35	—	—	—	—	—	6 15
Բաշա պահչէ	—	—	—	—	—	—	3 44	—	—	—	3 47	—	—	—	—
Պէյքօզ	—	1 21	—	—	—	—	3 51	—	—	—	3 56	—	—	—	6 27
Թարապիա	—	—	1 58	—	—	—	4	—	3 45	—	—	—	—	—	6 36
Քիրէճ պուրնու	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Պիւյիւք տէրէ	—	—	2 03	—	—	—	4 11	—	3 48	—	—	—	—	—	6 43
Մէզ պուրնու	—	—	2 07	—	—	—	4 15	—	3 52	—	—	—	—	—	6 50
Եէնի մահալլէ	—	—	2 11	—	—	—	4 19	—	3 56	—	—	—	—	—	6 54
Ռ. Քավագ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7 04
Ա. Քավագ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7 12

ՆԱՒԱՄԱՏՈՅՑՔ	22	28	23	25	18	4	17	33	22	32	23	25	21	28	4
	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
ԿԱՄՈՒՐՋԷՆ	6 45	8 15	9 30	9 50	10 15	10 50	10 30	10 40	11 05	11 10	11 10	11 05	11 40	11 45	12
Քապաթաշ	—	—	9 40	—	—	—	—	—	11 15	—	—	—	11 50	—	—
Իսկիւտար	6 59	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11 45	—	12 —	12 15
Պէշիկթաշ	7 09	8 29	9 49	10 05	—	10 45	—	10 55	11 24	—	—	—	12 02	—	—
Քուզկունճուք	7 19	—	9 59	—	—	—	—	11 05	—	—	—	—	—	12 08	12 25
Օրթաքէօյ	7 23	8 57	—	10 15	—	10 53	—	—	11 32	—	—	—	12 09	—	—
Պէյլէր պէյի	7 28	—	10 06	—	—	—	—	11 12	—	—	—	—	—	12 16	12 51
Քուրու չէշմէ	—	—	—	10 22	—	11 01	—	—	11 40	—	—	—	12 15	—	—
Չէնկէլ քէօյ	7 33	—	10 12	—	—	—	—	11 18	—	—	—	—	—	12 25	12 58
Արնաւուտ քէօյ	7 41	8 45	—	10 29	—	11 09	—	—	11 47	—	—	—	—	12 50	—
Պէպէք	—	8 52	—	10 37	—	11 16	—	—	11 54	—	—	—	12 22	—	—
Վանի քէօյ	—	—	10 19	—	—	—	—	11 25	—	—	—	—	—	—	—
Քանտիլլի	7 49	—	10 26	—	10 45	—	—	11 31	—	—	—	—	—	—	—
Ա. Հիսար	—	—	—	—	10 51	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ռ. Հիսար	8	9	—	10 45	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Քանլըճա	8 09	—	—	—	10 58	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Պօյաճը քէօյ	—	—	—	—	—	—	11 02	—	—	—	—	—	—	—	—
Էմիրկէն	8 18	9 09	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Իսթէնիա	—	—	—	—	—	—	11 10	—	—	—	—	—	—	—	—
Բ. բշ. մահա.	—	—	—	—	—	—	11 13	—	—	—	11 40	—	—	—	—
Եէնի քէօյ	8 27	9 18	—	—	—	—	11 18	—	—	—	11 46	—	—	—	—
Բաշա պահչէ	—	—	—	—	11 10	—	—	—	—	—	—	12 15	—	—	—
Պէյքօզ	—	—	—	—	11 17	—	11 25	—	—	11 48	11 55	—	—	—	—
Թարապիա	7 37	9 28	—	—	11 26	—	—	—	—	—	—	12 25	—	—	—
Քիրէճ պուրնու	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12 26	—	—	—
Պիւյիւք տէրէ	8 42	9 45	—	—	—	—	11 35	—	—	11 58	—	12 31	—	—	—
Մէզ պուրնու	—	9 49	—	—	11 38	—	—	—	—	—	12 02	—	—	—	—
Եէնի մահալլէ	—	—	—	—	—	—	11 45	—	—	12 08	—	12 37	—	—	—
Ռ. Քավագ	—	—	—	—	11 50	—	11 49	—	—	12 12	12 11	—	—	—	—
Ա. Քավագ	—	—	—	—	12 —	—	11 53	—	—	12 16	12 18	—	—	—	—

ԻՍԿԻՒՏԱՐԻ ԳԻԾ

ԻՍԿԻՒՏԱՐ—ԿԱՄՈՒՐՋ

	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Իսկիւտ.	11 15	12 —	12 30	1 —	1 30	2	2 30	3 10	3 45	4 30	5 5	5 45	6 20	7	8 10	9	9 45	10 20	10 30	10 40	11 05	11 25	11 45	12 05
Պէշիկթ.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5 15	—	6 30	—	8 20	—	—	10 30	—	—	—	—	—	—
Կամուրջ	11 30	12 15	12 45	1 15	1 45	2 15	2 45	3 25	4 —	4 45	5 26	6	6 40	7 15	8 30	9 15	10 —	10 40	10 45	10 55	11 20	11 40	12 —	12 20

ԿԱՄՈՒՐՋ—ԻՍԿԻՒՏԱՐ

	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ. [4]	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Կամուրջ	11 45	12 —	12 45	1 15	1 50	2 20	2 55	3 30	4 —	4 45	5 30	6 —	7 —	8 15	9	9 30	10 —	10 25	10 45	11 05	11 05	11 50	12 05	12 5
Պէշիկթ.	—	—	—	—	—	—	—	—	4 10	—	—	6 10	—	—	9 10	—	10 10	—	—	—	—	—	—	—
Իսկիւտ.	12 —	12 15	1 —	1 30	2 5	2 35	3 10	3 45	4 20	5 —	5 45	6 20	7 15	8 30	9 20	9 45	10 20	10 45	11 —	11 20	11 20	12 05	12 20	12 20

ԿԱՌԱՐԱՐՁ ՇՈԳԵՆԱՒ

ԻՍԿԻՒՏ. ՍԻՐՔԵՃ. ԻՍԿ.

	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Իսկիւտ.	2 45	4 —	10	11 15
Գապաթ.	3 —	—	—	11 30
Սիրքէճի	3 05	4 20	10 20	—

ՍԻՐՔԵՃ. ԻՍԿ. ԻՍԿԻՒՏ.

	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Սիրքէճի	3 15	4 45	10 45	—
Գապաթ.	—	5 —	—	11 30
Իսկիւտ.	4 35	5 15	11 05	11 45

ՀԱՐԷՄ ԻՍԿԷԼԷՍԻԻ ԳԻԾ

ԿԱՄՈՒՐՋ—ՀԱՐԷՄ ԻՍԿԷԼԷՍԻ

	[2] ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Կամուրջէն	1 45	3 15	10 45	
Սալաճագ			10 57	
Հարէմ իսկ.	2 —	3 35	11 —	

ՀԱՐԷՄ ԻՍԿԷԼԷՍԻ—ԿԱՄՈՒՐՋ

	[1] ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Հարէմ իսկ.	2 —	3 30	11 —	
Սալաճագ	2 07	3 37	11 07	
Կամուրջ	2 20	3 50	11 20	

[1] Բաց ի Հրէից տօն օրերէ. [2] Կիրակի օրն չկայ. [3] Քապաթաշով. [4] Քուզգունճուք.